

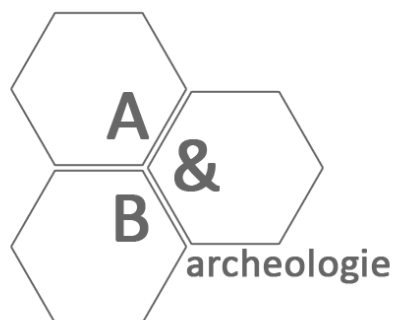
2021.041

Archeologienota Olsene Heirweg

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Paulien FONTEYN

10-3-2021



Titel: Archeologienota Olsene Heirweg

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Paulien Fonteyn

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18084 - www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2021B269

Intern projectnummer: 2021.041

Locatiegegevens: Oost-Vlaanderen, Zulte (Olsene), Heirweg

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 86331,15 en Y: 181597,12; X: 86547,77 en Y: 181699,85

Oppervlakte plangebied: ca. 6607m²

Kadastergegevens: Zulte, Afdeling 2/Olsene, Sectie A, Percelen 565P (partim), 565R, 565S en 565T (zie figuur 7)

Topografische kaart: zie figuur 5 en 6

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Paulien Fonteyn (assistent-archeoloog)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 10/03/2021

© Acke & Bracke bv, Damstraat 206A, 9180 Moerbeke-Waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANEDE WERKEN	9
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	11
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	11
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	14
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	16
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	17
2.4. HISTORISCHE SITUERING	19
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	26
2.5.1. METAALTIDEN	26
2.5.2. ROMEINSE PERIODE	26
2.5.3. MIDDELEEUWEN	26
2.5.4. ONBEPAALENDE DATERING	27
3. SYNTHESE	29
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	29
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	30
3.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	31
3.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	32
3.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	32
4. SAMENVATTING	35
5. BIBLIOGRAFIE	37
6. BIJLAGES	39

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Olsene (Zulte) Heirweg (provincie Oost-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen meer dan 3000m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://inventaris.onroerendergoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd ten eerste verder afgetoetst of vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

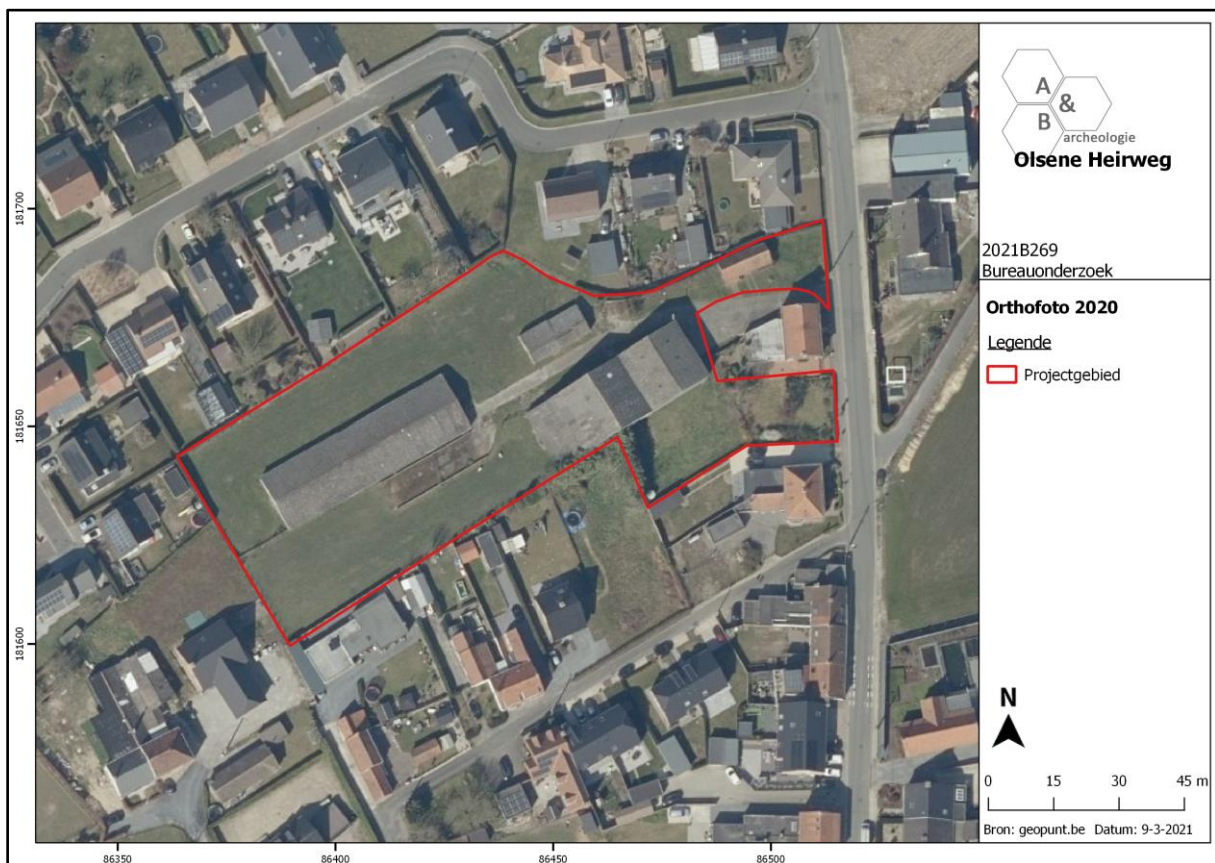
1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het terrein is ca. 6607m² groot, heeft een onregelmatige vorm en sluit in het oosten aan op de Heirweg. Het gebied wordt in het noorden omsloten door bebouwing en tuinen langs de Toverhoek, in het zuiden door bebouwing en tuinen langs de Oliebergstraat. Aan de oostelijke zijde omsluit het plangebied de woning met huisnummer 63B, gelegen langs de Heirweg, die zelf geen deel uitmaakt van de geplande werken. De achterliggende bijgebouwen en loodsen van deze woning, gesitueerd ten noorden en westen ervan, behoren wel tot het plangebied. Ongeveer 1430m² (21,6%) van het terrein is bebouwd. Rondom de bebouwing zijn enkele verharde zones met beperkte oppervlakte aanwezig. De rest van het terrein is onbebouwd en in gebruik als tuingrond en weiland.



Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2020 (bron: geopunt.be).

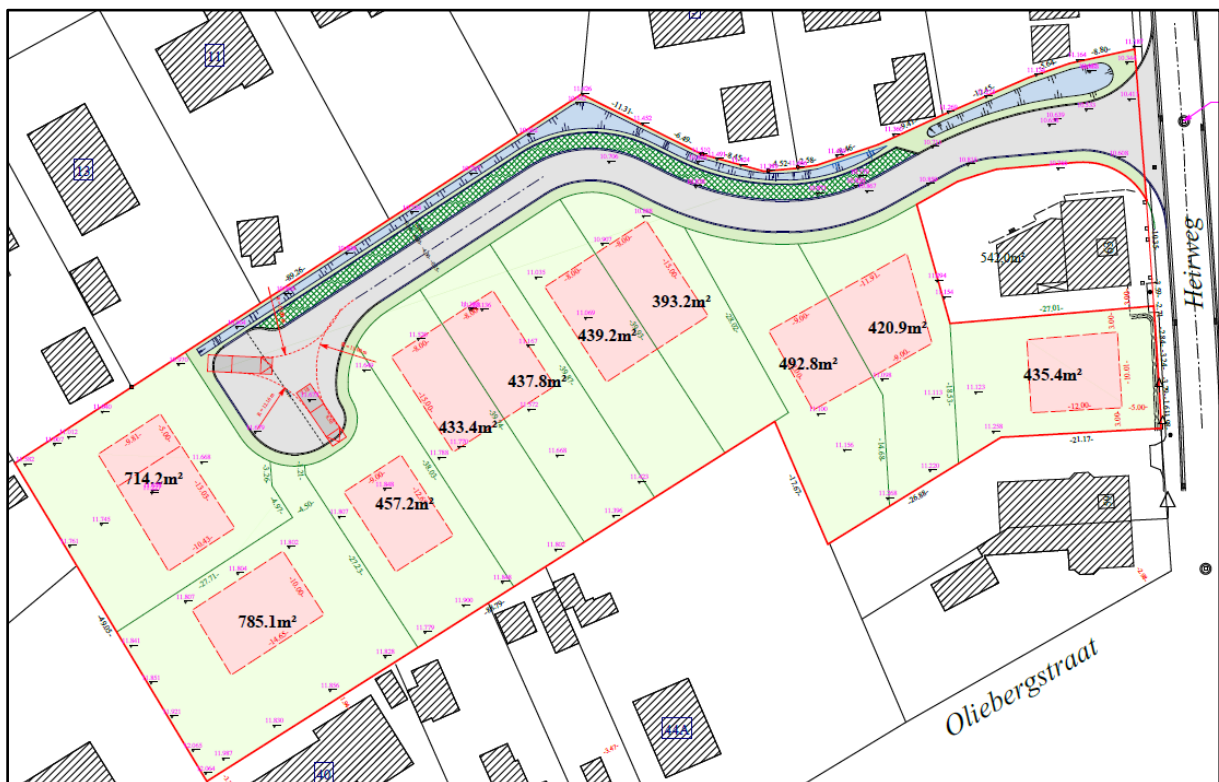


Figuur 2 Beeld vanuit het oosten in de Heirweg op het plangebied (bron: <https://www.google.com/maps/>). De woning behoort niet tot het plangebied, de stal en loods wel.

2.2. Geplande werken

In eerste instantie zal de bestaande bebouwing worden gesloopt en wordt het plangebied bouwrijp gemaakt. Vervolgens zal het terrein verkaveld worden in 10 bouwloten met open en halfopen bebouwingen, waarvan één gesitueerd langsheen de bestaande Heirweg. De overige loten worden toegankelijk gemaakt via een nieuw aan te leggen, doodlopende wegenis, gesitueerd langsheen de noordelijke zijde van het plangebied. De grondoppervlakte van de nieuwe bouwloten schommelt tussen 393,2m² en 785,1m². De toekomstige woningen worden omgeven door private tuinzones. Daarnaast wordt rondom de nieuwe wegenis nieuwe groenaanplanting voorzien. Ten noorden van de wegenis wordt verder een infiltratievoorziening uitgegraven.

Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied: de sloop van de huidige gebouwen en verhardingen, het bouwrijp maken van het terrein, de bodemingrepen voor de aanleg van de wegenis, de aanleg van nutsleidingen en -voorzieningen, het uitgraven van de infiltratievoorziening, de funderingswerken, het optrekken van de gebouwen, de aanleg van tuinen en groenzones, enz. Ook het werfverkeer zal invloed hebben op de ondergrond.



Figuur 3 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).

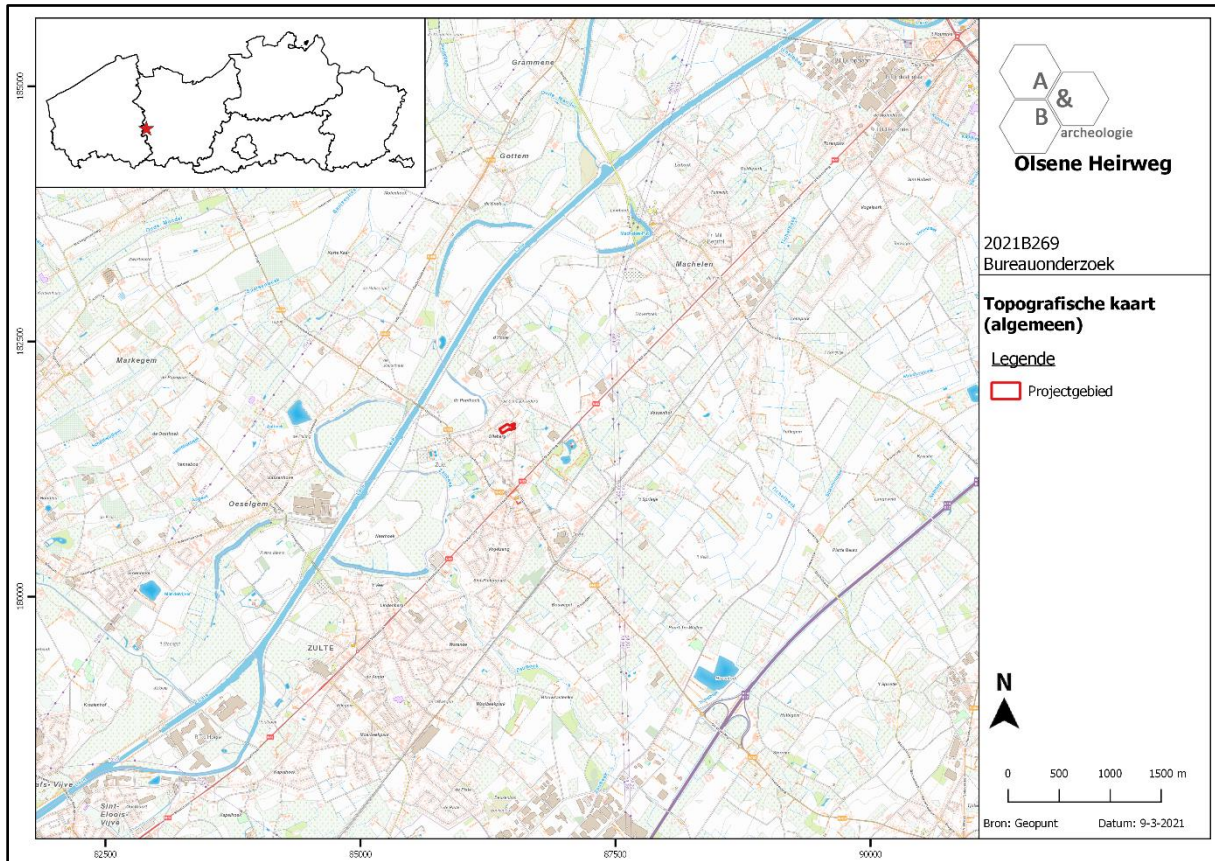
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

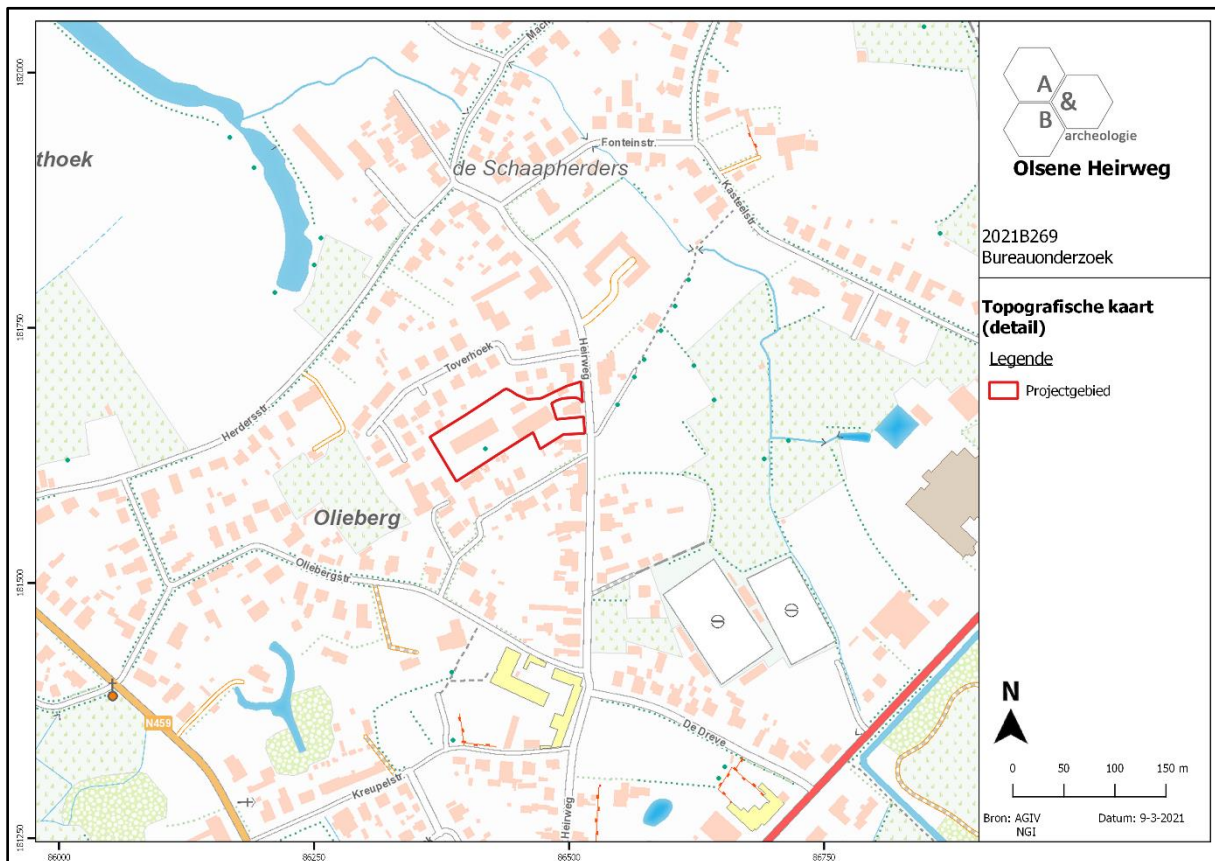
Het plangebied behoort tot Olsene, een deelgemeente van Zulte, gesitueerd in het uiterste westen van de provincie Oost-Vlaanderen, op de grens met West-Vlaanderen. De dorpskern van Olsene situeert zich zo'n 2km ten noordoosten van de dorpskern van Zulte, waarmee ze sterk vergroeid is door de relatief dichte bebouwing met woonwijken en bedrijventerreinen. De oude Leiemeanders vormen de westelijke grens met Sint-Baafs-Vijve (Wielsbeke), Wakken (Dentergem) en Oeselgem (Dentergem) en de oostelijke grens met Gottem (Deinze). In het noordwesten grenst Olsene aan Machelen, eveneens een deelgemeente van Zulte, en in het zuidwesten aan Kruishoutem (Kruisem). De rechtgetrokken Leie stroomt van zuidwest naar noordoost doorheen het westen van de gemeente. Verder wordt het grondgebied van Zulte doorsneden door de gewestweg N43 tussen Gent en Moeskroen en door de spoorlijn tussen Gent en Rijsel.

Het plangebied bevindt zich op ca. 700m ten noorden van de huidige dorpskern van Olsene (en 600m ten oosten van de oorspronkelijke dorpskern) en op ca. 2,6km ten noordoosten van het centrum van Zulte. Het terrein wordt omsloten door de Toverhoek in het noorden, door de Heirweg in het oosten en door de Oliebergstraat in het zuiden. Op ca. 300m ten noorden van het terrein vloeit een beek die een aftakking vormt van de Leie, die zelf te situeren is op ca. 850m ten westen van het plangebied. De N43 bevindt zich op ca. 500m ten oosten van het terrein. Aan de overzijde van deze gewestweg situeert zich het kasteel van Olsene. Rondom het plangebied is bebouwing aanwezig in de vorm van woonhuizen en bedrijventerreinen. Daarnaast zijn ook nog enkele onbebouwde terreinen op te merken.

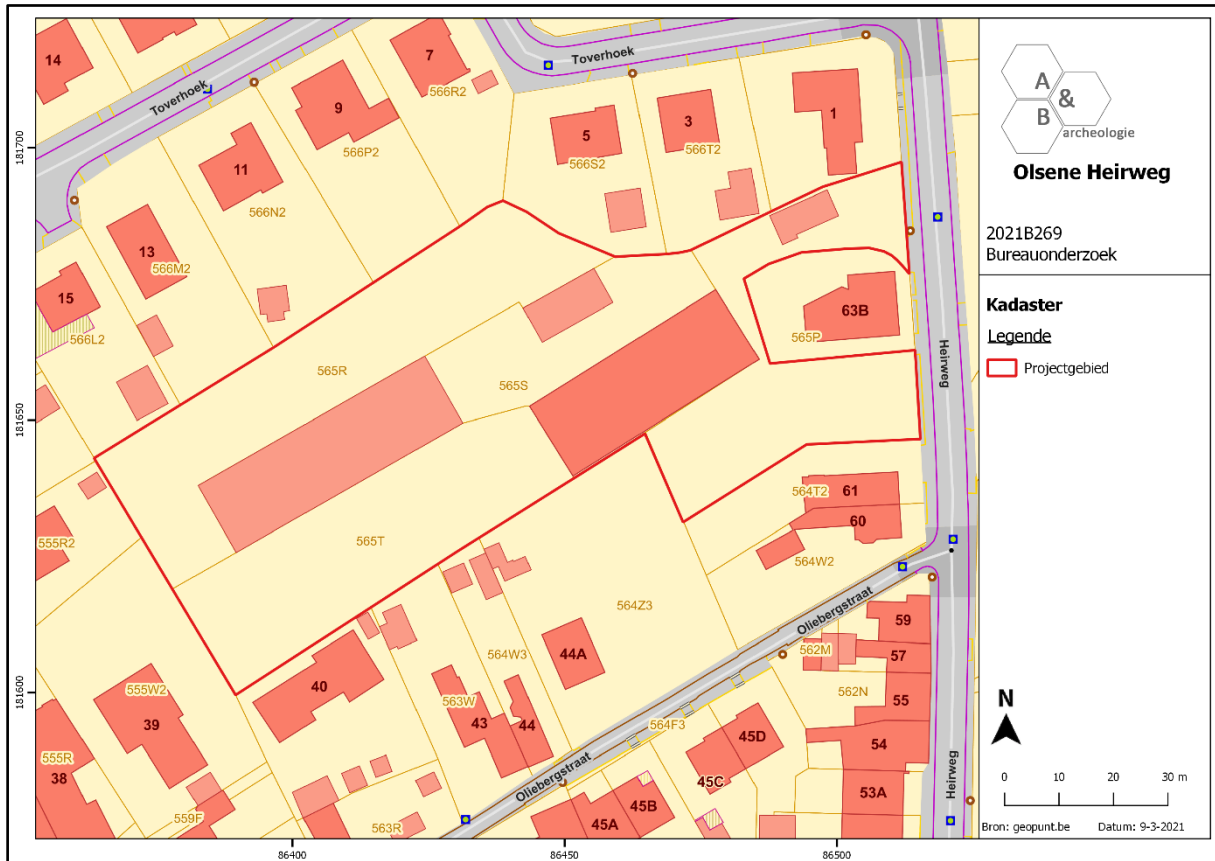
Op de bodemgebruikskaart van 2001 staat het zuidelijke deel van het terrein ingekleurd als 'andere bebouwing'. Dit type omvat gronden die voor het grootste deel bedekt zijn door artificiële structuren zoals gebouwen en wegen. Groene zones komen voor, maar 30 tot 80% van de totale oppervlakte is verhard. Daarnaast wordt ook 'akkerbouw' gekarteerd. Hieronder worden gronden begrepen die in gebruik zijn binnen een rotatiesysteem waarbij jaarlijks gewassen worden geoogst. Ook braakland valt hieronder. Tot slot wordt het noordwestelijke deel van het terrein deels geel ingekleurd. Deze kartering ('weiland') geeft bodems aan die bedekt zijn met gras en die zich buiten het overstromingsgebied van een rivier bevinden. De kartering komt deels overeen met het huidige gebruik.



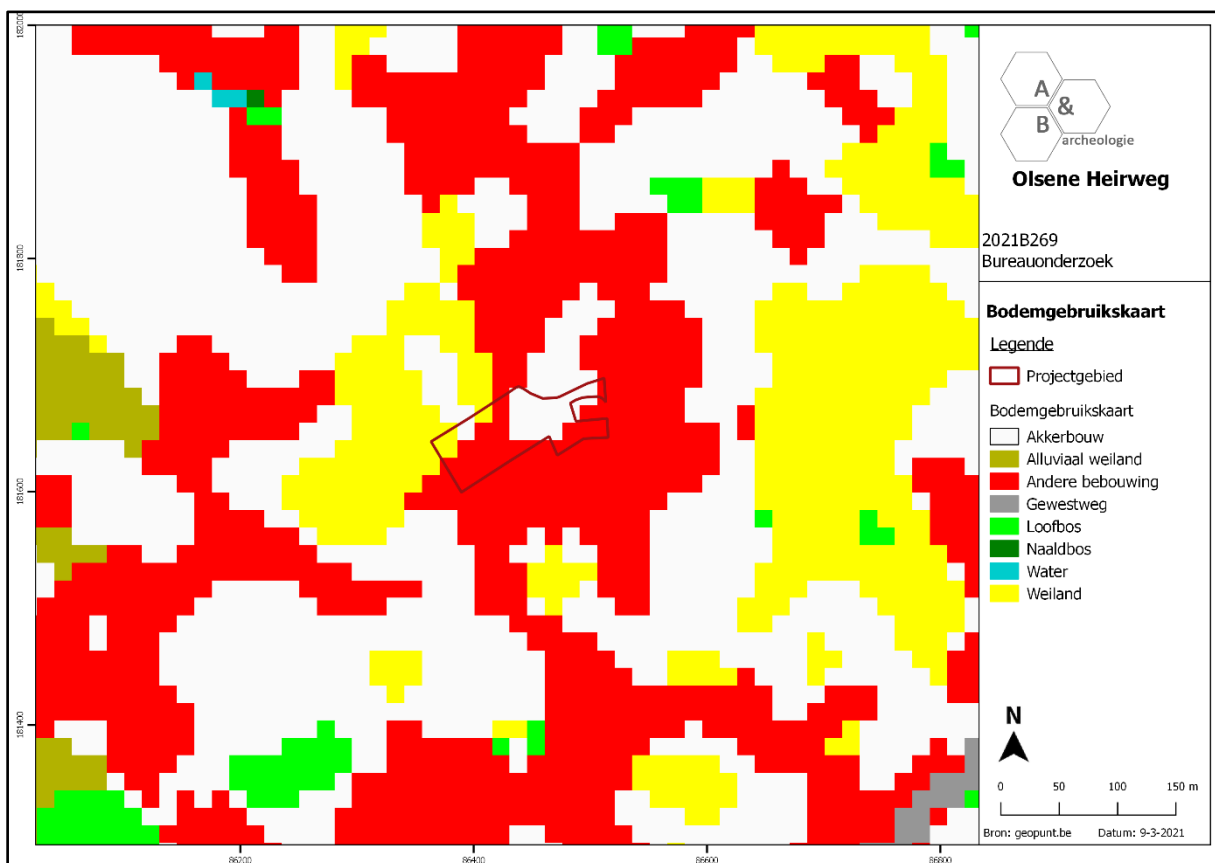
Figuur 5 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).



Figuur 6 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).



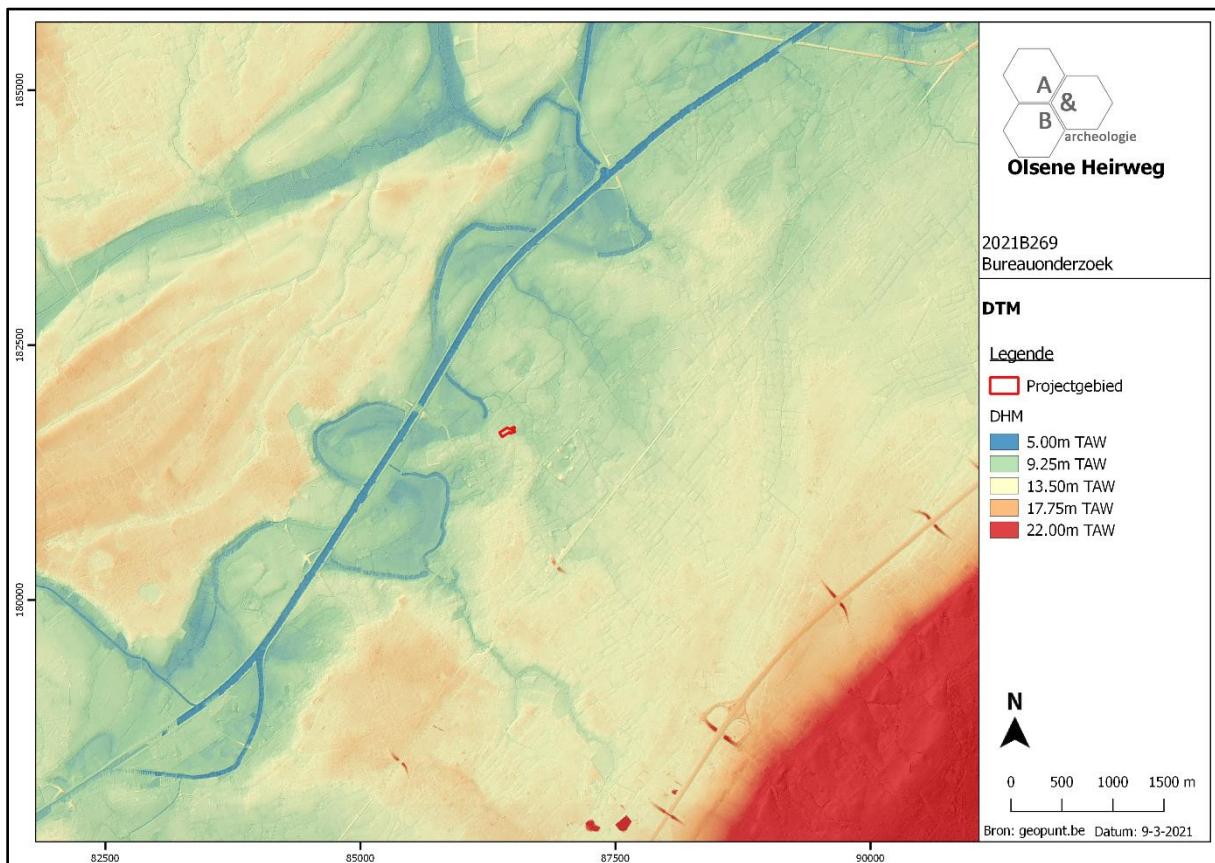
Figuur 7 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).



Figuur 8 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

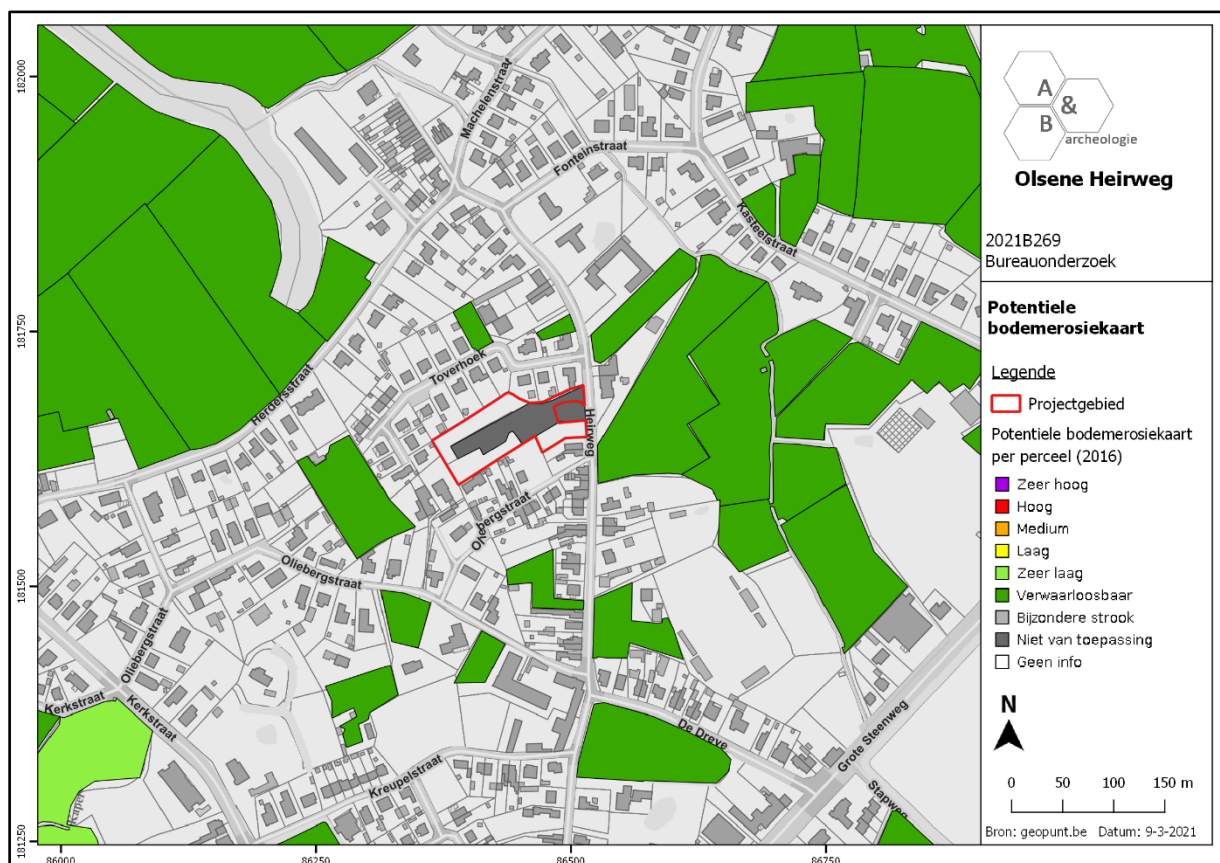
Olsene is gelegen in de Vlaamse Zandstreek, binnen het Leie-Schelde Interfluvium, en kent een matig golvend reliëf met depressies van ca. +6m TAW ter hoogte van de (oude) Leie en hoogtes van ca. +15m TAW op de stuifzandruggen in het westen. Algemeen is sprake van een hellend reliëf dat stijgt van noordwest naar zuidoost. Enkele beekvalleien die uitmonden in de (oude) Leie doorsnijden de hoger gelegen gronden. Een van deze beken situeert zich op ca. 250m ten noordwesten van het plangebied. Het plangebied zelf situeert zich op de ietwat hoger gelegen gronden net ten oosten van de Leievallei en kent een licht hellend microreliëf. Het laagste punt bevindt zich in het noordoosten van het terrein (ca. +10,5m TAW). Naar het zuidwesten toe neemt de hoogte toe tot maximaal ca. +11,5m TAW. Op de potentiële bodemerosiekaart wordt een deel van het plangebied donkergrijs ingekleurd, hetgeen 'niet van toepassing' symboliseert. Het overige deel van het terrein wordt niet ingekleurd. Gelijkaardige gronden in de omgeving zijn donkergroen gekarteerd, wat staat voor een verwaarloosbare bodemerosie.



Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

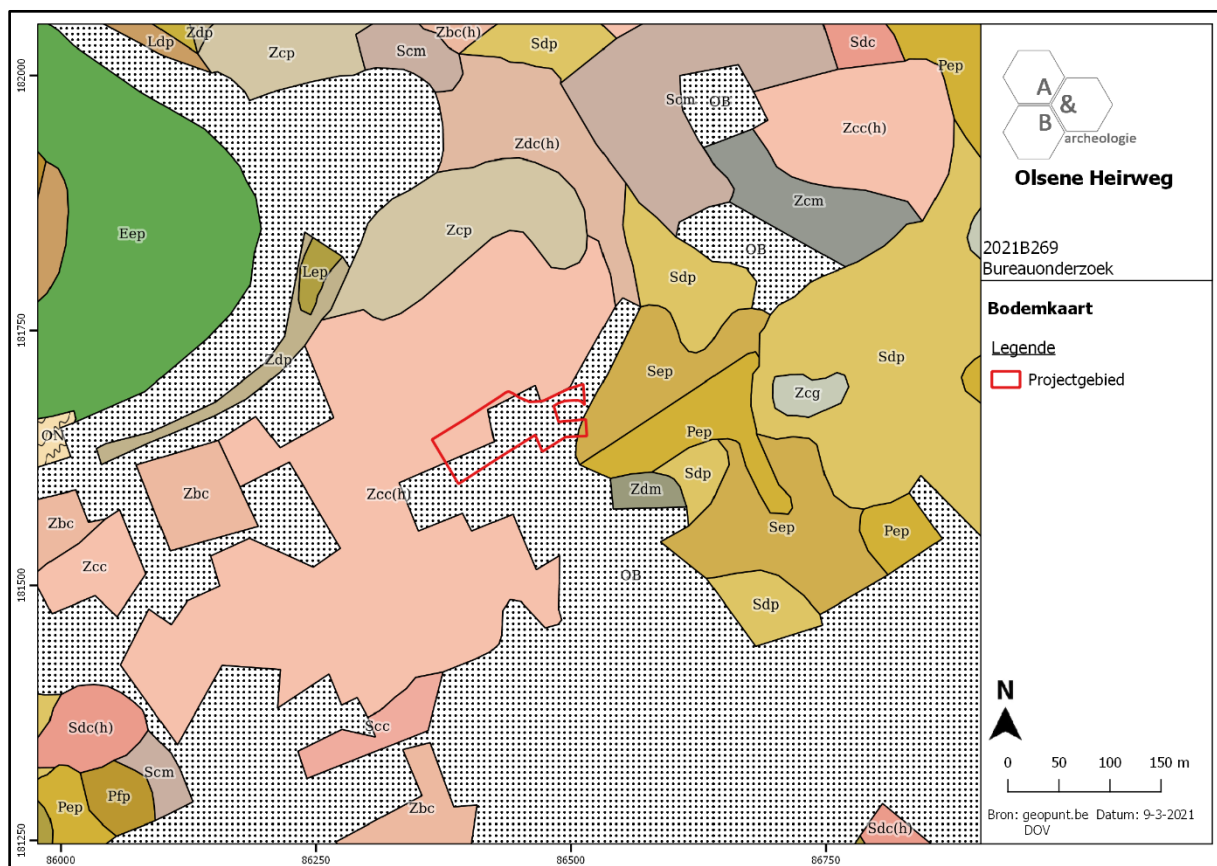


Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).



Figuur 11 Zicht op het plangebied op de potentiële bodemerosiekaart, geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).

Op de bodemkaart worden binnen de grenzen van het plangebied drie verschillende bodemtypes aangegeven. Het grootste deel van het terrein wordt gekarteerd als bebouwde zone (type OB). Dit type omvat kunstmatige gronden waarvan het originele bodemprofiel door ingrijpen van de mens werd gewijzigd of vernietigd. Daarnaast wordt in het noordwestelijke deel van het terrein een Zcc(h)-bodem aangegeven. Dit zijn matig droge zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. In het uiterste zuidoosten wordt verder nog een natte lemige zandbodem zonder profielontwikkeling (Sep) aangeduid. Het gaat om een natte Regosol die algemeen waarbij algemeen een dikke humeuze, soms verveende, laag voorkomt en waarin roestverschijnselen beginnen tussen 20 en 40cm. De reductiehorizont bevindt zich op een diepte van ca. 100cm. De overgang van de Ap-horizont naar de Cg-horizont gaat veelal gepaard met een textuurvariatie of met de aanwezigheid van een substraat.

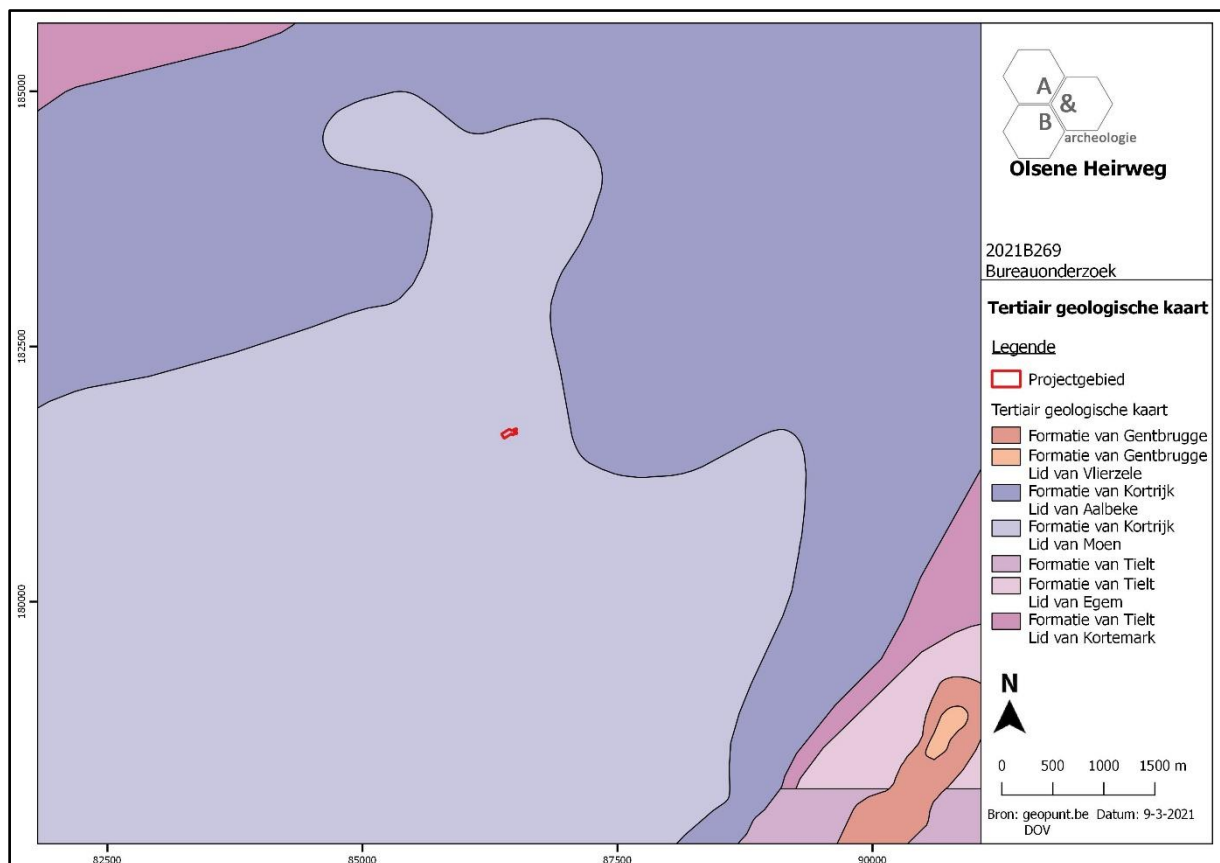


Figuur 12 Zicht op de bodemkaart met aanduiding van het plangebied (bron: DOV).

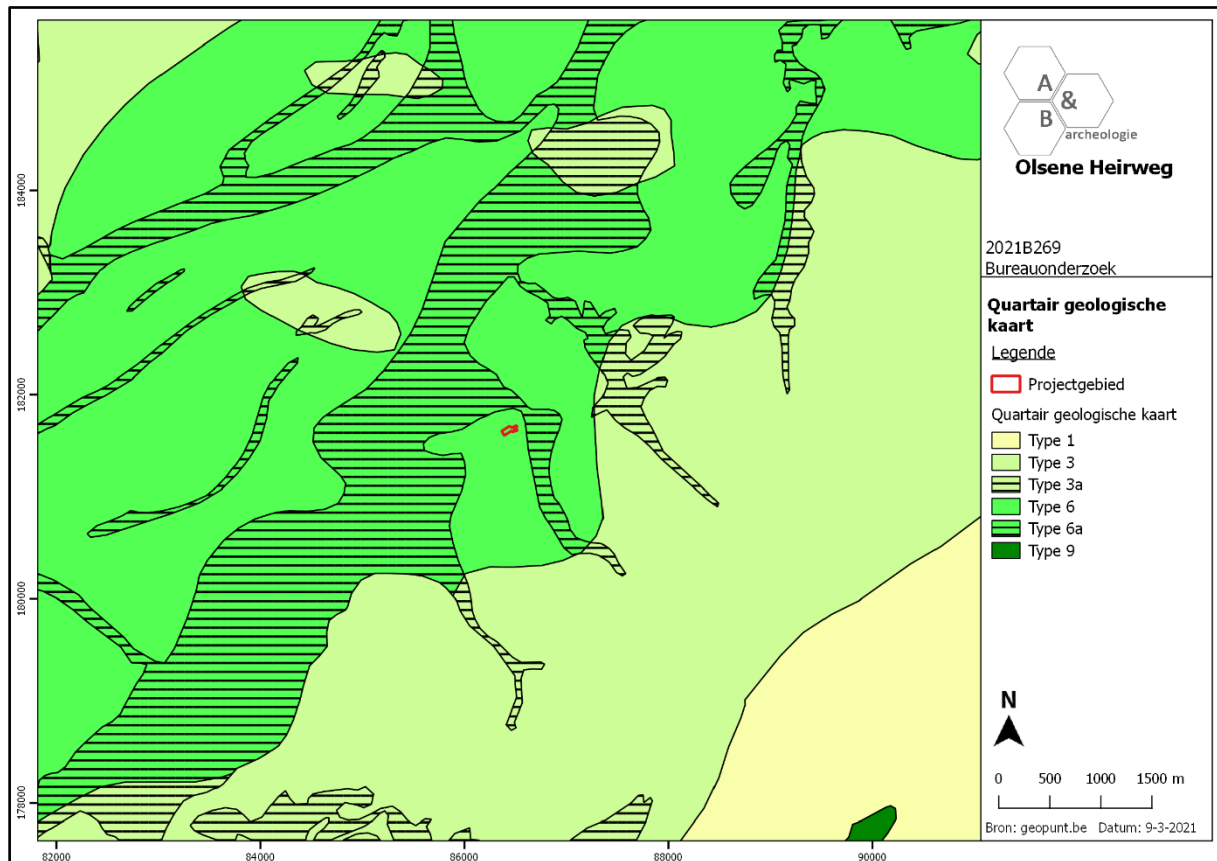
2.3.4. Geologische situering

De Tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Kortrijk, Lid van Moen. Deze geologische eenheid kenmerkt zich als een grijze klei tot silt, waarbinnen kleilagen en Nummulites planulatus voorkomen.

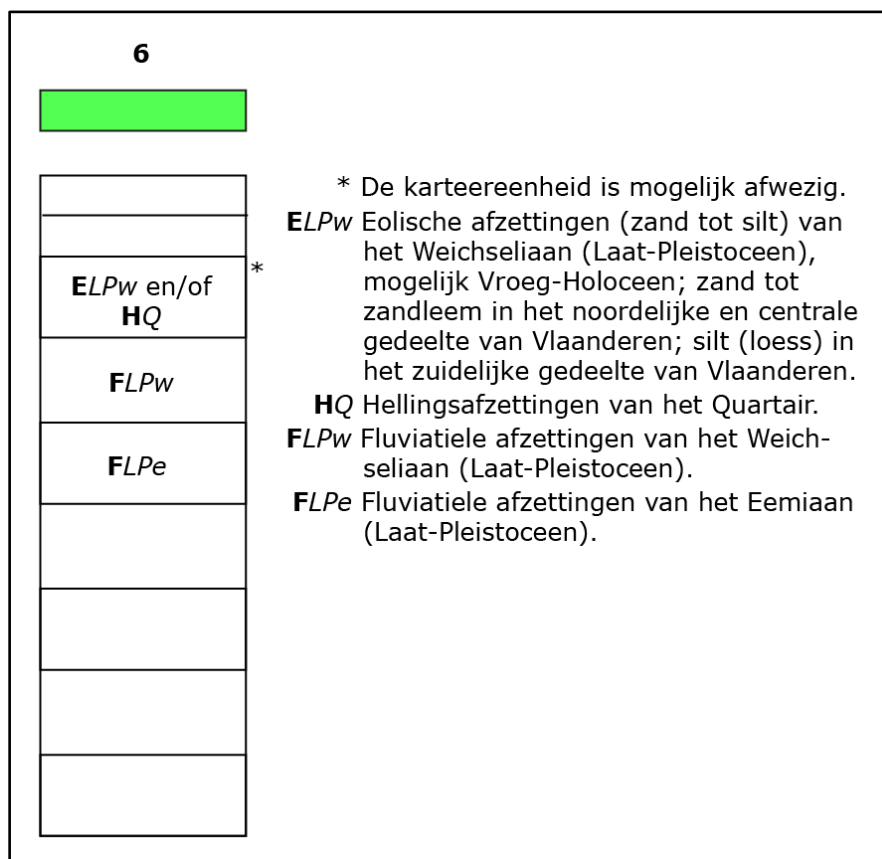
De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied zich bevindt ter hoogte van type 6: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (6). De Pleistocene sequentie bestaat uit eolische afzettingen (zand tot silt) uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), of mogelijk uit het Vroeg-Holoceen (*ELPw*) en/of uit hellingsafzettingen van het Quartair (*HQ*). Deze afzettingen kunnen echter ook afwezig zijn. Hieronder bevinden zich fluviatiele afzettingen uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) (*FLPw*) en fluviatiele afzettingen uit het Eemiaan (Laat-Pleistoceen) (*FLPe*). De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.



Figuur 13 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).



Figuur 14 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).



Figuur 15 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (type 6) (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁶

Het toponiem 'Olsne' komt reeds voor in het Liber Traditionum van de Gentse Sint-Pietersabdij uit 814. De abdij bezat in deze periode een hoeve binnen het grondgebied van de gemeente. Een akte uit 1088 noemt ene Willem van Olsene, die de oudste gekende eigenaar van de dorpsheerlijkheid is. Aan het einde van de 14^{de} eeuw komt de heerlijkheid Olsene in handen van P. Van der Zijpe, ridder en eerste voorzitter van de Raad van Vlaanderen onder Filips de Stoute, en vanaf 1440 maakt de heerlijkheid deel uit van de eigendom van de familie Quévin. Via het huwelijk van Jacoba Quévin met Pieter Lachals, komt het grondgebied tot in 1727 in het bezit van deze laatstgenoemde familie. De hoofdplaats van de heerlijkheid was het zogenaamde Hof ter Wallen, een kasteel met omgrachte motte en uitgestrekt park, gesitueerd op ca. 650m ten zuidoosten van het plangebied. Fr. A. de Kerchove was de laatste heer van Olsene. Het kasteeldomein is tot op heden in handen van de familie Piers. In 1854 werd het oude kasteel gesloopt. Het nieuwe kasteel werd voltooid in 1858. Daarbij werden ook enkele nieuwe dienstgebouwen gebouwd en werd het park met vijver heraangelegd en uitgebreid naar het westen. Naast de heerlijkheid Olsene hadden ook de heerlijkheden Ten Dijke, Hemsrode, het Vlaandersche en de abdij van Drongen belangrijke enclaves binnen het huidige Olsense grondgebied.

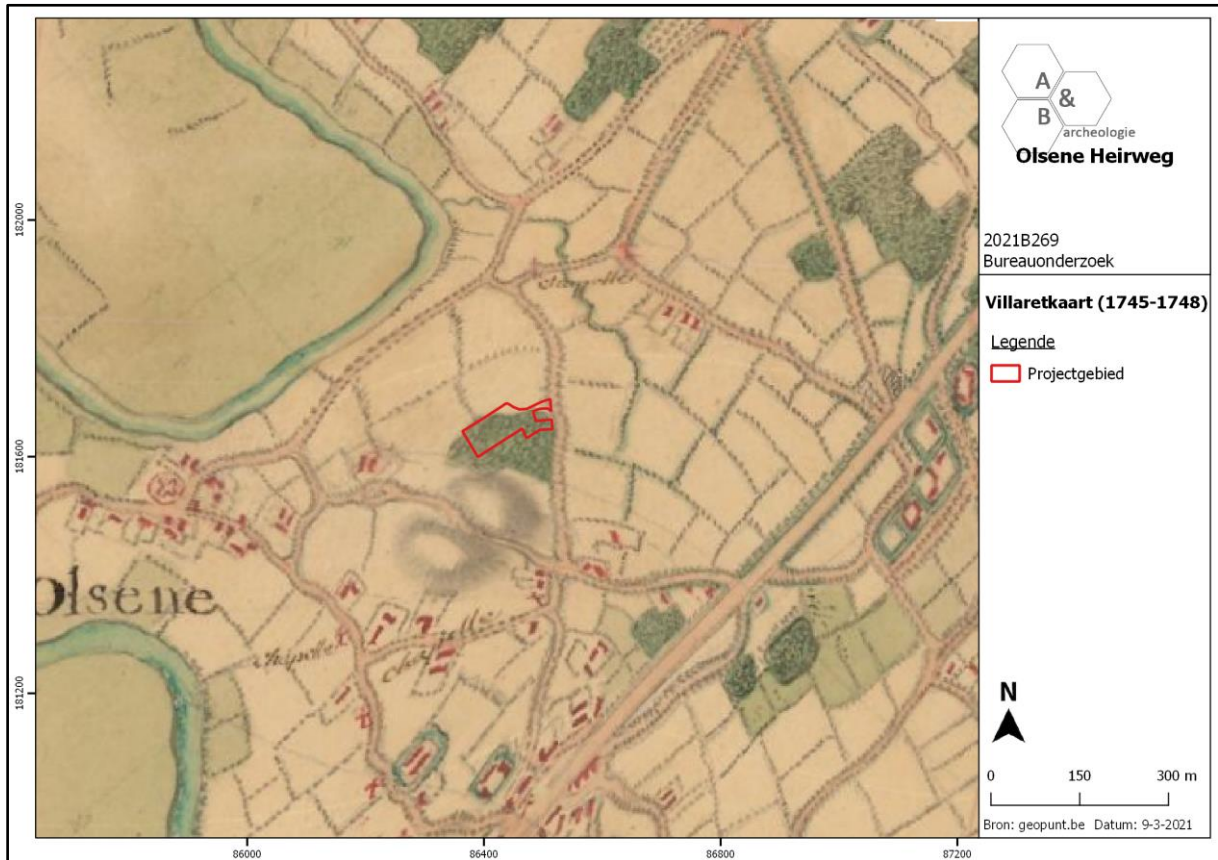
Op bestuurlijk en fiscaal vlak behoorde Olsene tot de kasselrij Kortrijk, de roede Deinze, op kerkelijk vlak tot het bisdom Doornik en vanaf 1559 tot het bisdom Gent, al bleef het patronaat toebehoren aan de kathedraal van Doornik.

Met de aanleg van nieuwe verkeersaders, zoals de steenweg en spoorweg tussen Gent en Kortrijk, verplaatste het dorpscentrum zich gedurende de 19^{de} eeuw van de kerk met veer aan de Leie naar de huidige Centrumstraat. Op deze locatie werd een nieuwe kerk, pastorie, gemeentehuis en school opgericht. Olsene werd zwaar getroffen door beschietingen gedurende de Eerste Wereldoorlog (1918). Landbouw – en vanaf de 19^{de} eeuw vlaseelt – waren de belangrijkste inkomstenbronnen. Vanaf de 20^{ste} eeuw kent Olsene ook beperkte industriële activiteiten, zoals de productie en verwerking van textiel en lederwaren.

Voor meer concrete informatie over het plangebied is men aangewezen op cartografische bronnen. De oudste berouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld is de Villaretkaart uit 1745-1748. Op deze kaart wordt het plangebied omsloten door de reeds bestaande Heirweg in het oosten, door de huidige Herdersstraat in het noorden en de Oliebergstraat in het zuiden. Rondom de bestaande straten is verspreide bebouwing aanwezig. Het plangebied zelf is onbebouwd en deels in gebruik als bos, deels als landbouwgrond. Ook op de Ferrariskaart uit 1777 wordt het plangebied weergegeven binnen landbouwgebied. Het voormalige bosje lijkt te zijn verdwenen. Er is echter nog geen sprake van bebouwing op het terrein. Deze situatie blijft behouden doorheen de 19^{de} eeuw en ook op de topografische kaart van 1910 ontbreekt nog elk spoor van bebouwing. Een deel van de huidige bebouwing kan voor het eerst worden opgemerkt op de orthofoto van 1971. In deze periode zijn verschillende bijgebouwen aanwezig op het achtererf van de woning langsheen de Heirweg. Deze bebouwing lijkt tegen 1979-1990 zijn huidige vorm aan te nemen. Sinds deze periode lijkt het

⁶ Wikipedia 2020, *Olsene*; Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Olsene*; Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Domein Kasteel van Olsene*.

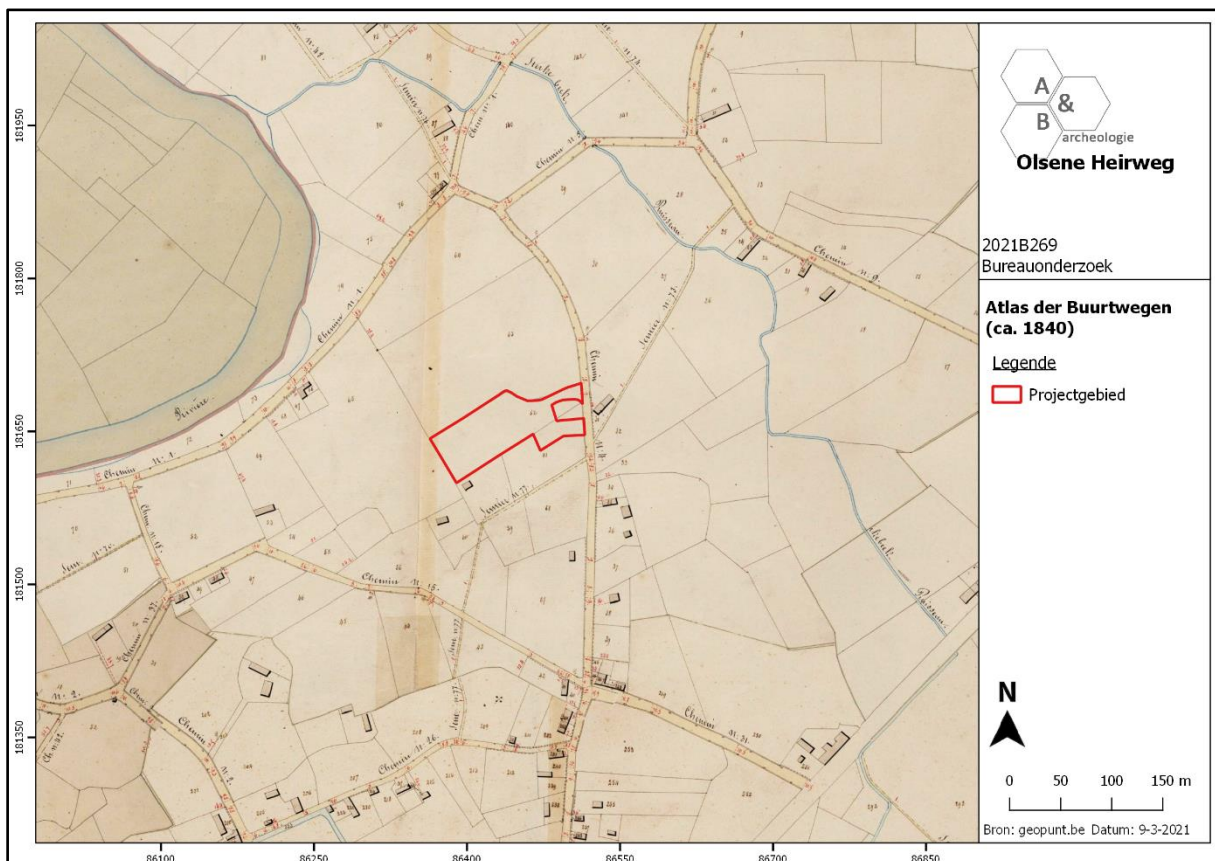
plangebied geen grootschalige wijzigingen meer te hebben ondergaan. Afgaande op de cartografische en luchtfotografische bronnen kan gesteld worden dat de bebouwing vermoedelijk pas in de tweede helft van de 20^{ste} eeuw tot stand kwam. De aanwezige bijgebouwen zijn vermoedelijk niet voorzien van diepe funderingen, waardoor de versterking die deze gebouwen mogelijk hebben meegebracht beperkt lijkt te zijn. Daarnaast bleven enkele delen steeds onbebouwd waardoor archeologische sporen een gunstige bewaring kunnen kennen.



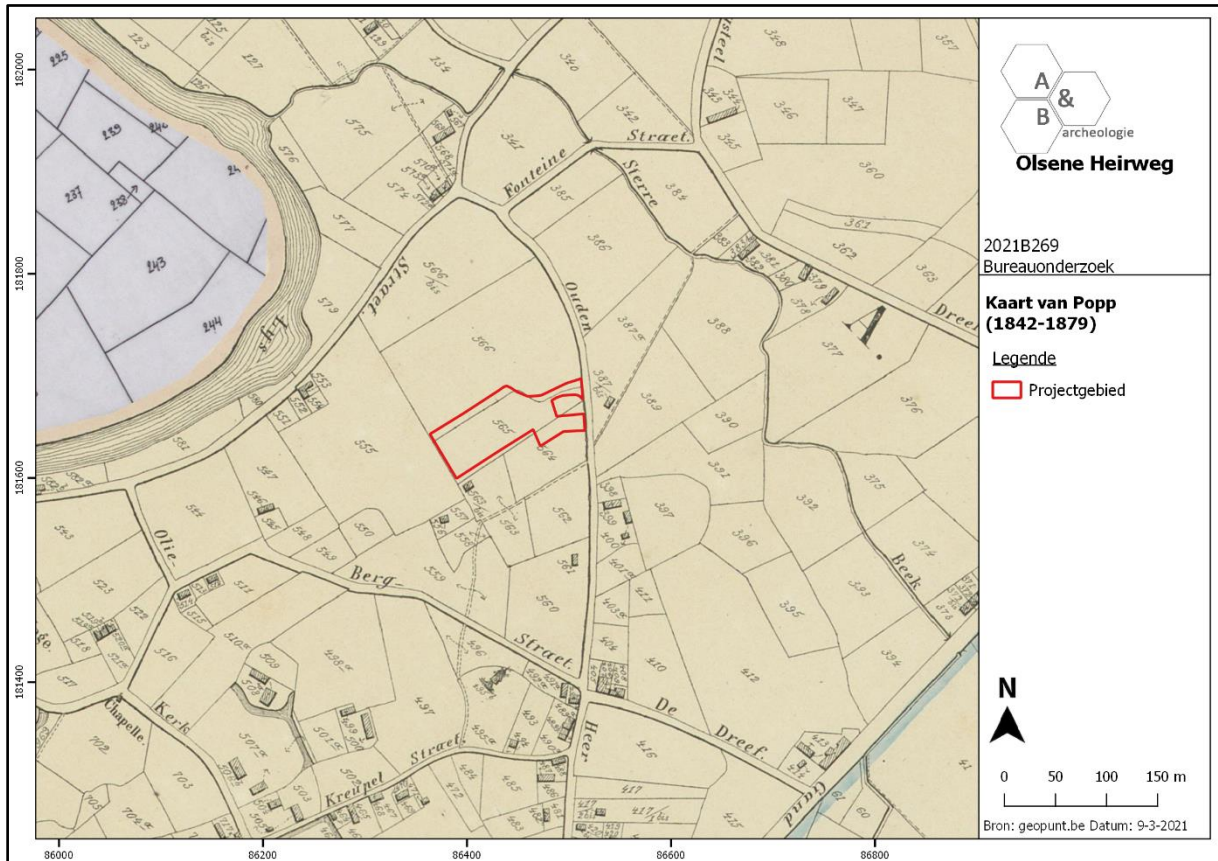
Figuur 16 Uitsnede uit de Villaretkaart met aanduiding van het plangebied (geopunt.be).



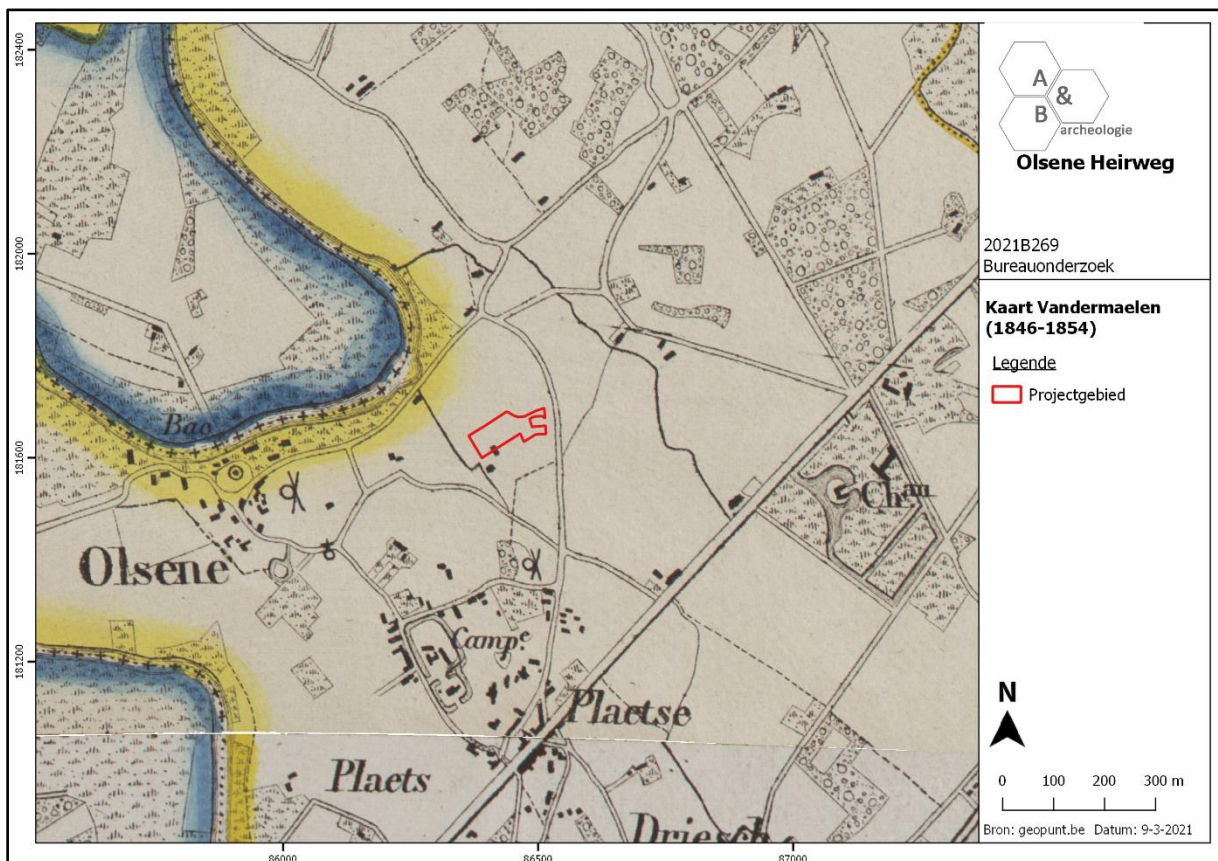
Figuur 17 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).



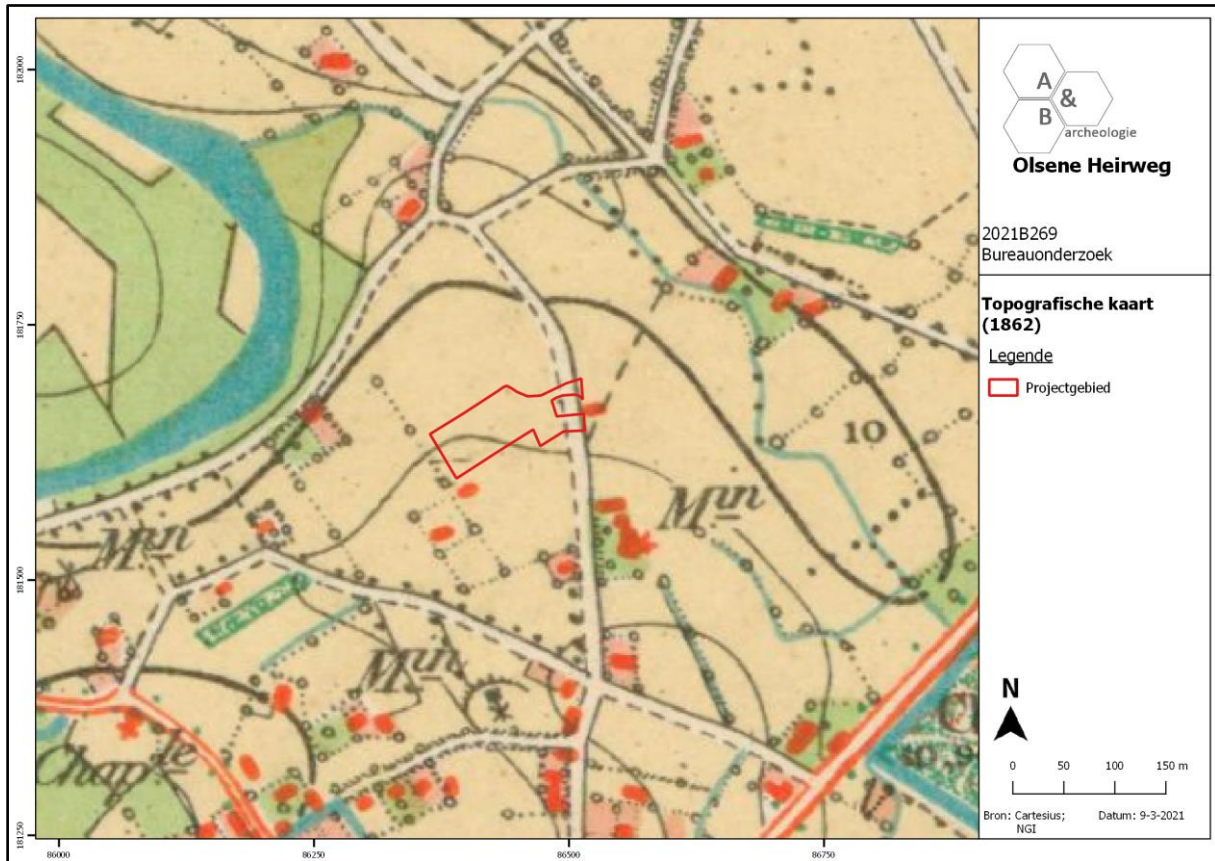
Figuur 18 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).



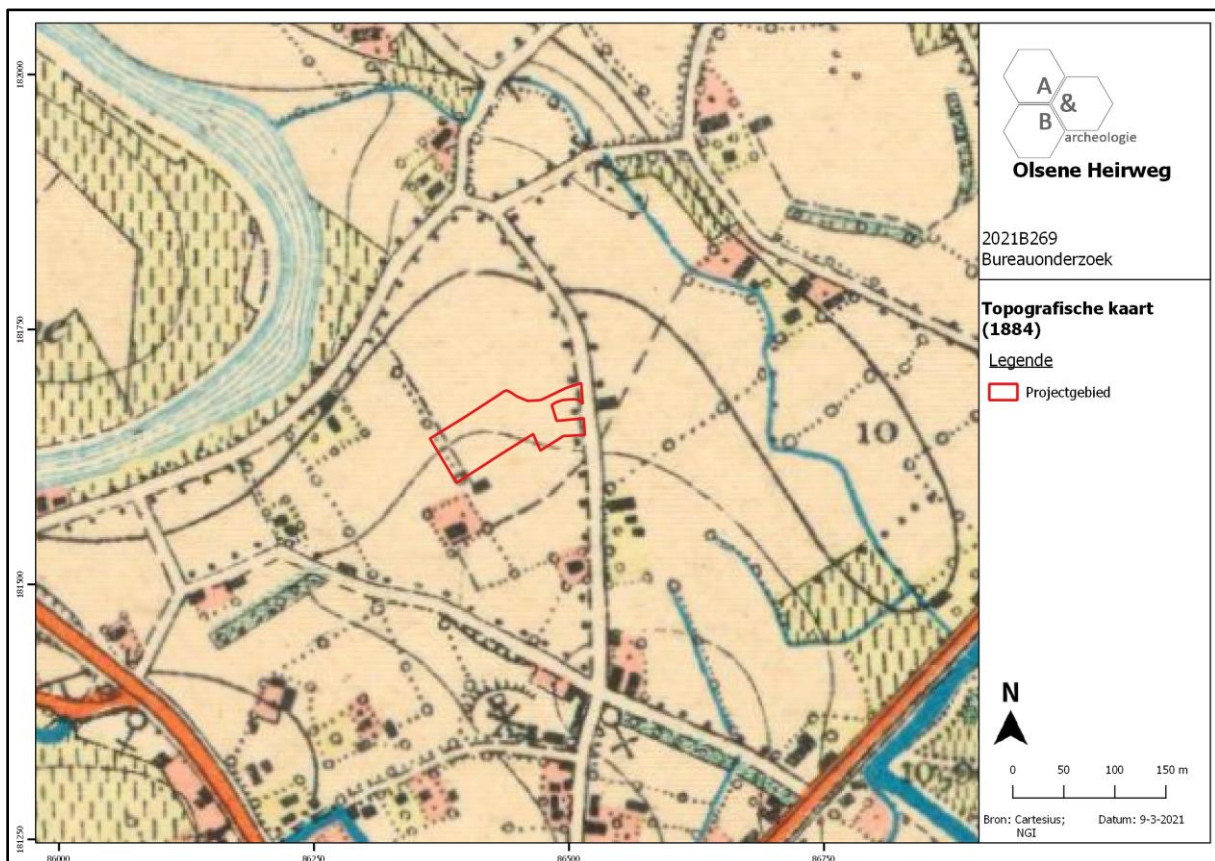
Figuur 19 Uitsnede uit de Poppkaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).



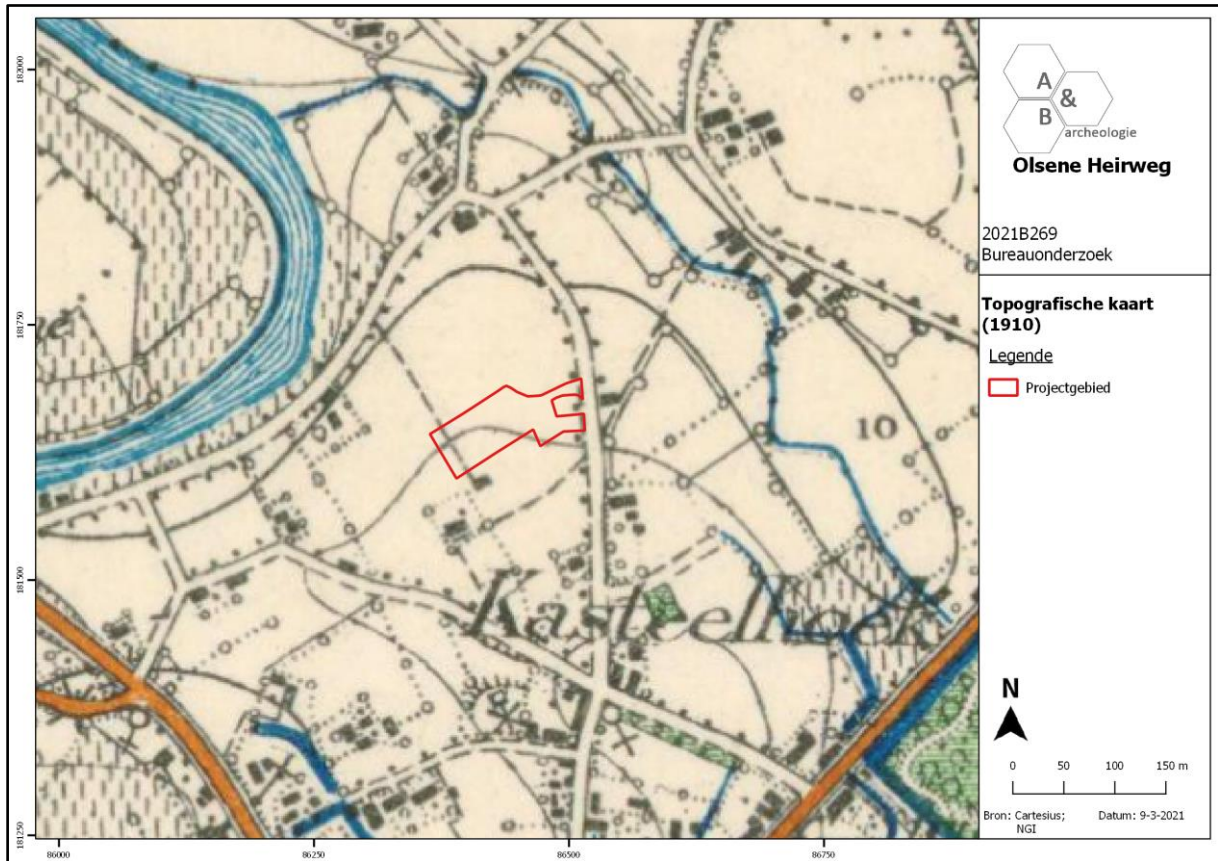
Figuur 20 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).



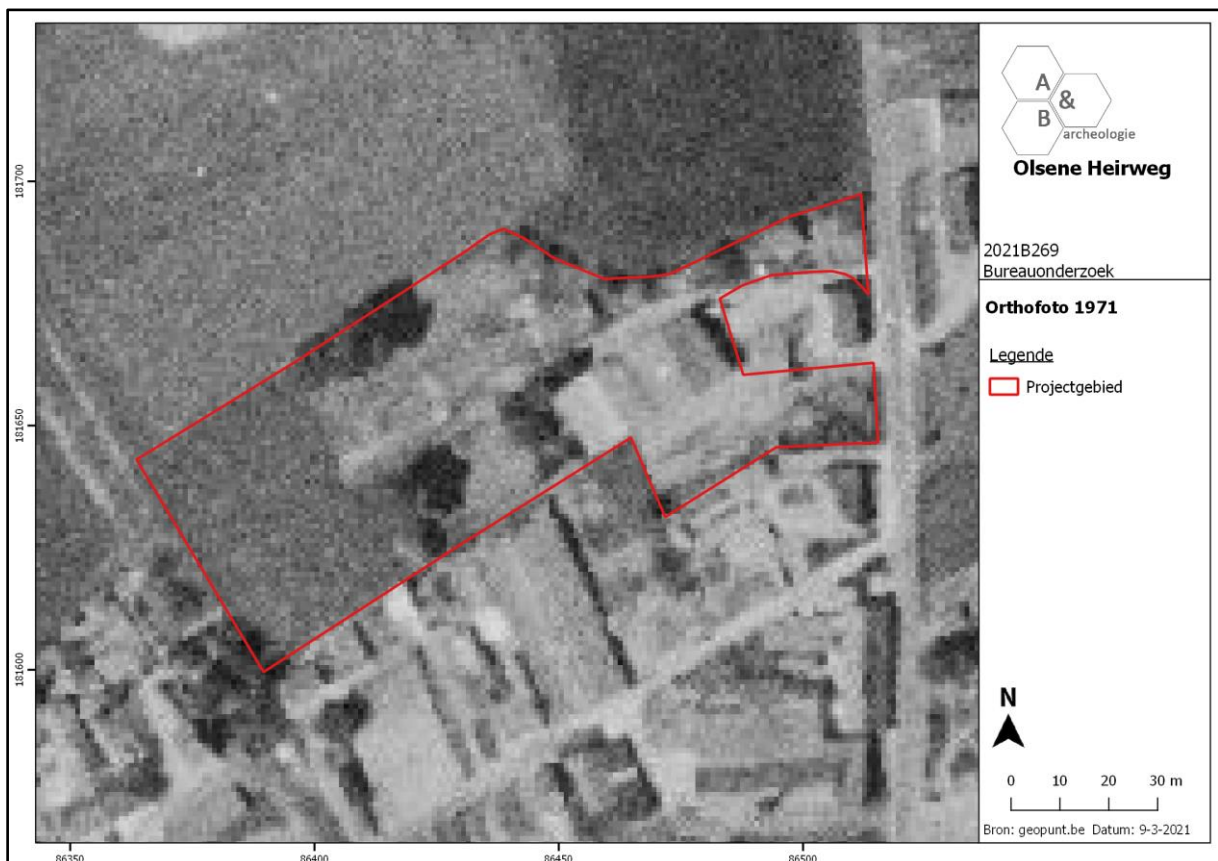
Figuur 21 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 ter hoogte van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).



Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 ter hoogte van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).



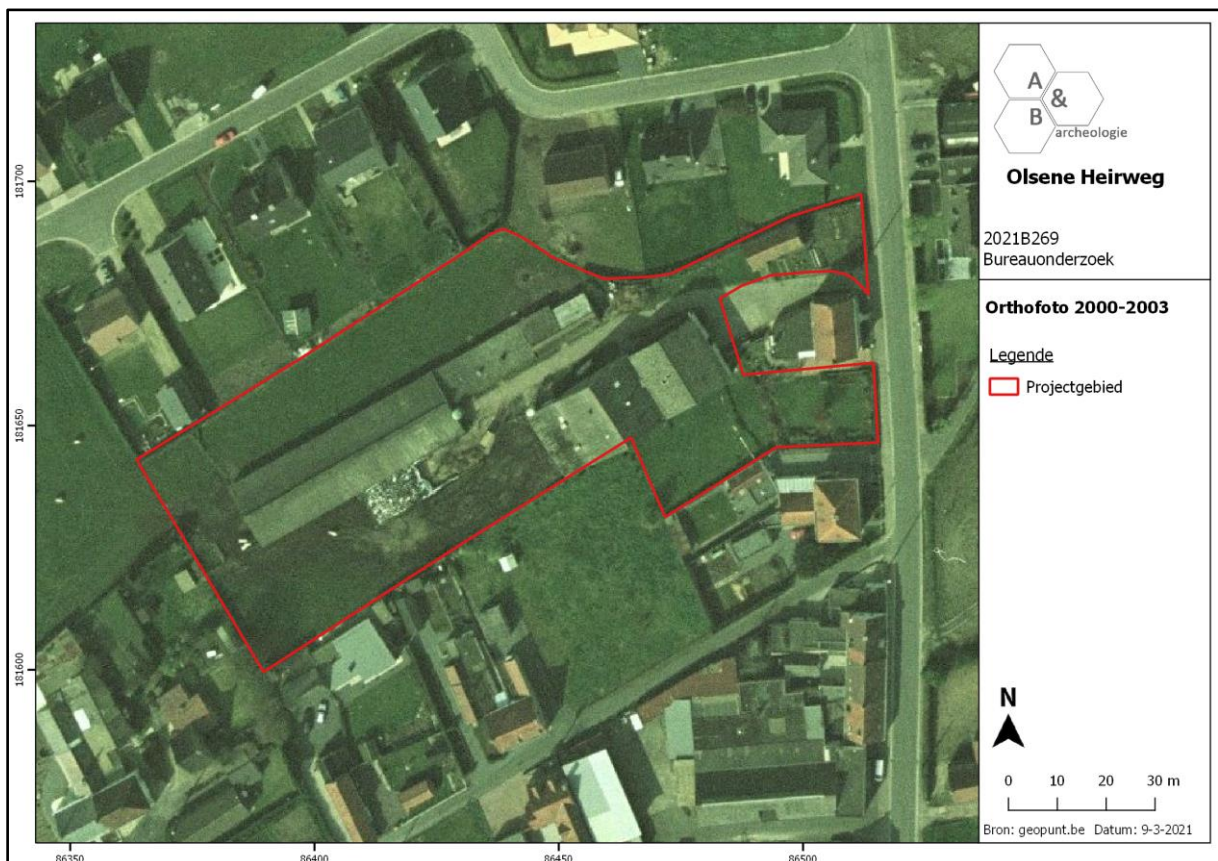
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 ter hoogte van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).



Figuur 24 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).



Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).



Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden er in de buurt van het plangebied enkele archeologisch gekende locaties aangeduid. Deze zijn voornamelijk het resultaat van veldkartering, luchtfotografische prospectie en cartografische en/of historische studies. Gravende onderzoeken zijn in de omgeving van het plangebied nog zeer schaars. De gekende archeologische waarden geven echter aan dat de omgeving van het plangebied reeds werd bezocht en bewoond sinds de metaaltijden, doorheen de Romeinse periode en de middeleeuwen.

2.5.1. Metaaltijden

Op basis van luchtfotografische kartering worden ter hoogte van CAI locaties 31572⁷ en 31573⁸ enkele grafheuvels uit de bronstijd gekarteerd.

2.5.2. Romeinse periode

Tijdens veldkarteringen ter hoogte van de kruising van de Machelenstraat en de D'Hoyestraat werden op ca. 340m ten noorden van het plangebied enkele fragmenten Romeins aardewerk teruggevonden (CAI ID 32887⁹). In het vondstensemble zijn vermoedelijk ook enkele Merovingische fragmenten aanwezig, alsook scherven uit de metaaltijden. Verder naar het noorden werden, eveneens in de D'Hoyestraat, nog twee fragmenten Romeins aardewerk en drie handgevormde scherven uit de metaaltijden of Romeinse periode aangetroffen (CAI ID 32888¹⁰).

2.5.3. Middeleeuwen

Het domein van het zogenaamde 'Kasteel ter Wallen' (CAI ID 31563¹¹) bevindt zich op ca. 650m ten zuidoosten van het plangebied. Het kasteel was de zetel van de vroegere dorpsheerlijkheid Olsene, waarvan de oudste vermelding teruggaat tot de 11^{de} eeuw. De precieze oprichtingsdatum is echter niet gekend. Een tekening van het domein uit de 17^{de} eeuw toont een dubbele omwalling en ook op de kaart van Ferraris zijn nog enkele kenmerken van een site met walgracht op te merken. Het oude kasteel werd gesloopt in 1854 en vervangen door een nieuw gebouw.

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Sloverlos Circulaire structuur 528*.

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Rotsstraat I*.

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Machelenstraat I*.

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *D'Hoyestraat*.

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Domein Kasteel van Olsene*; Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Kasteel Ter Wallen*.

Verder worden in de omgeving van het plangebied verschillende (laat-)middeleeuwse sites met walgracht aangegeven die gekend zijn via cartografische studies (CAI ID 31575¹², 31576¹³, 31577¹⁴, 40095¹⁵, 40060¹⁶ en 40067¹⁷).

2.5.4. Onbepaalde datering

Op ca. 600m ten zuidwesten van het plangebied wordt op basis van historische studies een versterkte site (CAI ID 31564¹⁸) aangegeven. Op de site zijn sporen van een wal zichtbaar. De site wordt in het landboek van 1783 omschreven als 'behuysde hofstede met motte, bosch ende wallen'. De penningkohieren van Olsene uit 1571 vermelden een 'wijchhuus wal', hetgeen een versterkte hoeve of kasteel aangeeft. Het is onzeker of het om een castrale motte of site met walgracht gaat. Daarnaast is het ook niet duidelijk of er ooit een gebouw aanwezig was binnen de grachtstructuur.

Op ca. 1,2km ten zuidwesten van het terrein werd via luchtfotografische prospectie een circulaire structuur (CAI ID 154752¹⁹) opgemerkt.

Bij een proefsleuvenonderzoek op ca. 1,2km ten zuidoosten van het plangebied werden in 2009 enkele houtskoolrijke kuilen, mogelijk te relateren aan ijzerbewerking, en enkele paalkuilen aangetroffen (CAI ID 150264²⁰). De sporen konden echter niet precies gedateerd worden. Daarnaast werden ook enkele recente greppels en grachten aangesneden.

¹² Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Pontepuutstraat I.*

¹³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Groeneweg I.*

¹⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Kerkstraat I.*

¹⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Olieberg.*

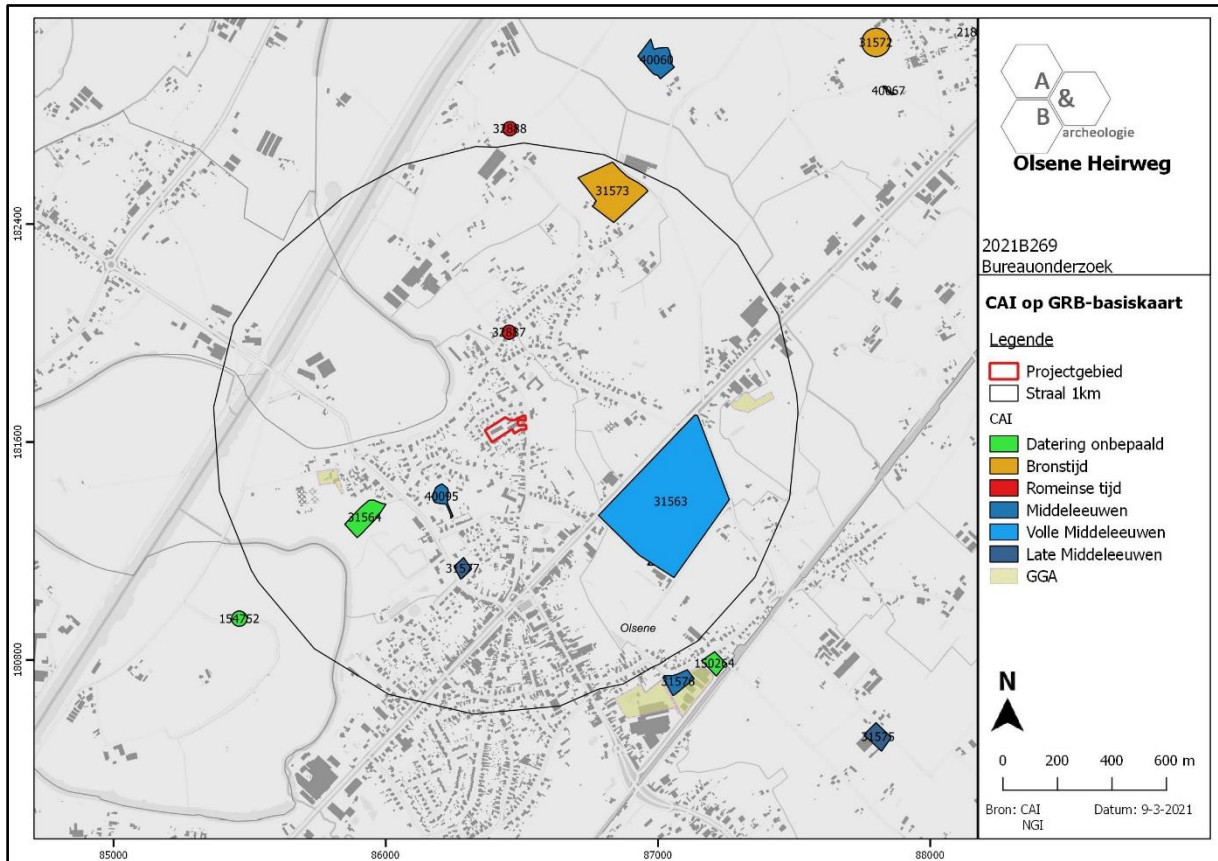
¹⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Kasteelke.*

¹⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Slooverweg.*

¹⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *De Zwiekezwai.*

¹⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Kerkemeerselken circulaire structuur 624.*

²⁰ Vanholme 2009; Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Dries (ZUL-DRI-09).*



Figuur 27 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be en CAI).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Het plangebied bevindt zich op ca. 700m ten noorden van de huidige dorpskern van Olsene (en 600m ten oosten van de oorspronkelijke dorpskern) en op ca. 2,6km ten noordoosten van het centrum van Zulte. Beide deelgemeentes zijn sinds de 20^{ste} eeuw in toenemende mate met elkaar vergroeid door de relatief dichte bebouwing met woonwijken en bedrijventerreinen. Op de Villaretk kaart uit 1745-1748 bevindt het plangebied zich nog in een relatief landelijke omgeving, omsloten door de reeds bestaande Heirweg in het oosten, door de huidige Herdersstraat in het noorden en de Oliebergstraat in het zuiden. Rondom de bestaande straten is verspreide bebouwing aanwezig. Het plangebied zelf is onbebouwd en deels in gebruik als bos, deels als landbouwgrond. Ook op de Ferrariskaart uit 1777 wordt het plangebied weergegeven binnen landbouwgebied. Het voormalige bosje lijkt te zijn verdwenen. Er is echter nog geen sprake van bebouwing op het terrein. Deze situatie blijft behouden doorheen de 19^{de} eeuw en ook op de topografische kaart van 1910 ontbreekt nog elk spoor van bebouwing. Een deel van de huidige bebouwing kan voor het eerst worden opgemerkt op de orthofoto van 1971. In deze periode zijn verschillende bijgebouwen aanwezig op het achtererf van de woning langsheen de Heirweg. Deze bebouwing lijkt tegen 1979-1990 zijn huidige vorm aan te nemen. Sinds deze periode lijkt het plangebied geen grootschalige wijzigingen meer te hebben ondergaan. Afgaande op de cartografische en luchtfotografische bronnen kan gesteld worden dat de bebouwing vermoedelijk pas in de tweede helft van de 20^{ste} eeuw tot stand kwam. De aanwezige bijgebouwen zijn vermoedelijk niet voorzien van diepe funderingen, waardoor de verstoring die deze gebouwen mogelijk hebben meegebracht beperkt lijkt te zijn. Daarnaast bleven enkele delen steeds onbebouwd waardoor archeologische sporen een gunstige bewaring kunnen kennen.

- Olsene is gelegen in de Vlaamse Zandstreek, binnen het Leie-Schelde Interfluvium, en kent een matig golvend reliëf met depressies van ca. +6m TAW ter hoogte van de (oude) Leie en hoogtes van ca. +15m TAW op de stuifzandruggen in het westen. Algemeen is sprake van een hellend reliëf dat stijgt van noordwest naar zuidoost. Enkele beekvalleien die uitmonden in de (oude) Leie doorsnijden de hoger gelegen gronden. Een van deze beken situeert zich op ca. 250m ten noordwesten van het plangebied. Het plangebied zelf situeert zich op de ietwat hoger gelegen gronden net ten oosten van de Leievallei en kent een licht hellend microreliëf. Het laagste punt bevindt zich in het noordoosten van het terrein (ca. +10,5m TAW). Naar het zuidwesten toe neemt de hoogte toe tot maximaal ca. +11,5m TAW. Op basis van de bodemkaart kunnen bebouwde zones, matig droge zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont en eventueel eveneens natte lemige zandbodem zonder profielontwikkeling verwacht worden binnen het plangebied.

- Hoewel de gekende archeologische waarden in de omgeving van het plangebied voornamelijk het resultaat zijn van cartografische en/of historische studies, luchtfotografische prospectie en veldkartering en gravend onderzoek vooralsnog schaars is in de omgeving van het plangebied, wijzen de archeologische vaststellingen op menselijke aanwezigheid in de omgeving vanaf de metaaltijden. Daarnaast zijn ook reeds enkele Romeinse vondsten gekend en worden verschillende middeleeuwse

sites, waaronder de kasteelsite op 650m ten zuidoosten van het terrein en diverse (laat-) middeleeuwse sites met walgracht, gekarteerd. Dit toont aan dat de regio al lang wordt gefrequentieerd. Er kan aan het terrein dan ook een gemiddelde archeologische verwachting worden toegekend voor sites met grondsporen. De ligging van het plangebied, op de ietwat hoger gelegen gronden net buiten de vallei van de oude Leie, zou eveneens interessant geweest kunnen zijn voor menselijke aanwezigheid in de steentijden.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

In eerste instantie zal de bestaande bebouwing worden gesloopt en wordt het plangebied bouwrijp gemaakt. Vervolgens zal het terrein verkaveld worden in 10 bouwloten met open en halfopen bebouwingen, waarvan één gesitueerd langsheen de bestaande Heirweg. De overige loten worden toegankelijk gemaakt via een nieuw aan te leggen, doodlopende wegenis, gesitueerd langsheen de noordelijke zijde van het plangebied. De grondoppervlakte van de nieuwe bouwloten schommelt tussen 393,2m² en 785,1m². De toekomstige woningen worden omgeven door private tuinzones. Daarnaast wordt rondom de nieuwe wegenis nieuwe groenaanplanting voorzien. Ten noorden van de wegenis wordt verder een infiltratievoorziening uitgegraven. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied: de sloop van de huidige gebouwen en verhardingen, het bouwrijp maken van het terrein, de bodemingrepen voor de aanleg van de wegenis, de aanleg van nutsleidingen en -voorzieningen, het uitgraven van de infiltratievoorziening, de funderingswerken, het optrekken van de gebouwen, de aanleg van tuinen en groenzones, enz. Ook het werfverkeer zal invloed hebben op de ondergrond.

Het plangebied kent een gemiddelde archeologische verwachting voor steentijd artefactensites en archeologische sites met grondsporen. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken kunnen een impact hebben op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van de omgeving, waarover archeologisch nog maar weinig gekend is. Er dient dus verder vooronderzoek plaats te vinden, in uitgesteld traject, na de sloop van de huidige bebouwing.

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is het noodzakelijk deze onderzoeksmethode uit te voeren. Het terrein situeert zich op de hogere gronden net buiten de oude Leievallei en kent aldus een landschappelijke ligging die interessant zou kunnen zijn geweest voor prehistorische aanwezigheid. Ook de bodemkaart geeft aan dat een, zij het mogelijk discontinue, B-horizont bewaard kan zijn. Tijdens het landschappelijk bodemonderzoek kan het steentijdpotentieel nagegaan worden, kan de bodemopbouw precies in kaart worden gebracht en kunnen eventuele verstoringen, al dan niet gerelateerd aan de bebouwing van het terrein, worden opgespoord.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De top laag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden. Wel dient tijdens het proefsleuvenonderzoek (zie verder) een metaaldetector ingezet worden ter controle van de aangelegde sleuven en de grondhopen.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode mogelijk van toepassing indien uit het landschappelijk bodemonderzoek blijkt dat artefactensites een gunstige bewaring kunnen kennen binnen de grenzen van het plangebied.

- Proefputten in functie van steentijd artefactensites

Het doel van proefputten in functie van steentijd artefactensites is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

In dit geval is deze onderzoeksmethode mogelijk van toepassing indien uit het landschappelijk bodemonderzoek blijkt dat artefactensites een gunstige bewaring kunnen kennen binnen de grenzen van het plangebied.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de aard van de site, de geplande werken en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk om archeologische sites met grondsporen op te sporen. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Het plangebied bevindt zich op ca. 700m ten noorden van de huidige dorpskern van Olsene (en 600m ten oosten van de oorspronkelijke dorpskern) en op ca. 2,6km ten noordoosten van het centrum van Zulte. Beide deelgemeentes zijn sinds de 20^{ste} eeuw in toenemende mate met elkaar vergroeid door de relatief dichte bebouwing met woonwijken en bedrijventerreinen. Op de Villaretkaart uit 1745-

1748 bevindt het plangebied zich nog in een relatief landelijke omgeving, omsloten door de reeds bestaande Heirweg in het oosten, door de huidige Herdersstraat in het noorden en de Oliebergstraat in het zuiden. Rondom de bestaande straten is verspreide bebouwing aanwezig. Het plangebied zelf is onbebouwd en deels in gebruik als bos, deels als landbouwgrond. Ook op de Ferrariskaart uit 1777 wordt het plangebied weergegeven binnen landbouwgebied. Het voormalige bosje lijkt te zijn verdwenen. Er is echter nog geen sprake van bebouwing op het terrein. Deze situatie blijft behouden doorheen de 19^{de} eeuw en ook op de topografische kaart van 1910 ontbreekt nog elk spoor van bebouwing. Een deel van de huidige bebouwing kan voor het eerst worden opgemerkt op de orthofoto van 1971. In deze periode zijn verschillende bijgebouwen aanwezig op het achtererf van de woning langsheen de Heirweg. Deze bebouwing lijkt tegen 1979-1990 zijn huidige vorm aan te nemen. Sinds deze periode lijkt het plangebied geen grootschalige wijzigingen meer te hebben ondergaan.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Afgaande op de cartografische en luchtfotografische bronnen kan gesteld worden dat de bebouwing vermoedelijk pas in de tweede helft van de 20^{ste} eeuw tot stand kwam. De aanwezige bijgebouwen zijn vermoedelijk niet voorzien van diepe funderingen, waardoor de verstoring die deze gebouwen mogelijk hebben meegebracht beperkt lijkt te zijn. Daarnaast bleven enkele delen steeds onbebouwd waardoor archeologische sporen een gunstige bewaring kunnen kennen.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Deze vraag kan op basis van het bureauonderzoek alleen niet beantwoord worden.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

In eerste instantie zal de bestaande bebouwing worden gesloopt en wordt het plangebied bouwrijp gemaakt. Vervolgens zal het terrein verkaveld worden in 10 bouwloten met open en halfopen bebouwingen, waarvan één gesitueerd langsheen de bestaande Heirweg. De overige loten worden toegankelijk gemaakt via een nieuw aan te leggen, doodlopende weg, gesitueerd langsheen de noordelijke zijde van het plangebied. De grondoppervlakte van de nieuwe bouwloten schommelt tussen 393,2m² en 785,1m². De toekomstige woningen worden omgeven door private tuinzones. Daarnaast wordt rondom de nieuwe weg nieuwe groenaanplanting voorzien. Ten noorden van de weg wordt verder een infiltratievoorziening uitgegraven. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied: de sloop van de huidige gebouwen en verhardingen, het bouwrijp maken van het terrein, de bodemingrepen voor de aanleg van de weg, de aanleg van nutsleidingen en -voorzieningen, het uitgraven van de infiltratievoorziening, de funderingswerken, het optrekken van de gebouwen, de aanleg van tuinen en groenzones, enz. Ook het werfverkeer zal invloed hebben op de ondergrond.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet met 100% zekerheid vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. De kans op het aantreffen van een archeologische site is echter niet onbestaande.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

In eerste instantie dient een landschappelijk booronderzoek te gebeuren, waarbij verspreid over het gehele terrein een aantal boringen worden uitgevoerd. Indien bij dit onderzoek blijkt dat archeologische niveaus met potentieel voor steentijdsites bewaard zijn op een deel van of over het gehele plangebied, dient een verder verkennend archeologisch booronderzoek te gebeuren. Deze onderzoeksvorm valt onder vooronderzoek met ingreep in de bodem en bestaat uit een boorpuntenraster waarbij de parallelle raaien 10m uit elkaar liggen en de tussenafstand tussen de boorpunten binnen eenzelfde boorraai 12m bedraagt. De keuze van het boorgrid is gebaseerd op de resultaten van het landschappelijk booronderzoek. Het opgeboorde residu dient uitgezeefd te worden en vervolgens gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van silexartefacten. Op de locatie waar er *in situ* steentijdartefacten vastgesteld worden, dient ofwel een verder vooronderzoek gericht op steentijd (door middel van een waarderend archeologisch booronderzoek en/of proefputtenonderzoek in functie van steentijd artefactensites) te gebeuren om de site beter te kunnen afbakenen, ofwel kan onmiddellijk worden overgegaan naar een opgraving indien er voldoende gegevens voorhanden zijn voor het opmaken van een programma van maatregelen hiervoor.

De tweede fase bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. Deze fase kan volgen na het landschappelijk booronderzoek, indien de resultaten van dit onderzoek negatief zijn en uit de boringen blijkt dat er nog archeologische grondsporen bewaard kunnen zijn binnen het plangebied. Het proefsleuvenonderzoek bestaat uit het aanleggen van parallelle sleuven. De sleuven hebben als doel om het archeologisch potentieel voor sites met grondsporen in kaart te brengen. Zijn er archeologische sporen aanwezig? Behoren deze tot één of meerdere periodes? Daarnaast is het ook belangrijk om de verstoringsgraad in kaart te brengen. Zijn de sporen goed bewaard? Kunnen er verstoringszones afgebakend worden? Afsluitend is het belangrijk om alle gegevens samen te beschouwen om zodoende een uitspraak te kunnen doen over het potentieel van het terrein. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Olsene (Zulte) Heirweg (provincie Oost-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen meer dan 3000m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein is ca. 6607m² groot, heeft een onregelmatige vorm en sluit in het oosten aan op de Heirweg. Het gebied wordt in het noorden omsloten door bebouwing en tuinen langs de Toverhoek, in het zuiden door bebouwing en tuinen langs de Oliebergstraat. Aan de oostelijke zijde omsluit het plangebied de woning met huisnummer 63B, gelegen langs de Heirweg, die zelf geen deel uitmaakt van de geplande werken. De achterliggende bijgebouwen en loodsen van deze woning, gesitueerd ten noorden en westen ervan, behoren wel tot het plangebied. Ongeveer 1430m² (21,6%) van het terrein is bebouwd. Rondom de bebouwing zijn enkele verharde zones met beperkte oppervlakte aanwezig. De rest van het terrein is onbebouwd en in gebruik als tuingrond en weiland.

Het plangebied bevindt zich op ca. 700m ten noorden van de huidige dorpskern van Olsene (en 600m ten oosten van de oorspronkelijke dorpskern) en op ca. 2,6km ten noordoosten van het centrum van Zulte. Beide deelgemeentes zijn sinds de 20^{ste} eeuw in toenemende mate met elkaar vergroeid door de relatief dichte bebouwing met woonwijken en bedrijventerreinen. Op de Villaretk kaart uit 1745-1748 bevindt het plangebied zich nog in een relatief landelijke omgeving, omsloten door de reeds bestaande Heirweg in het oosten, door de huidige Herdersstraat in het noorden en de Oliebergstraat in het zuiden. Rondom de bestaande straten is verspreide bebouwing aanwezig. Het plangebied zelf is onbebouwd en deels in gebruik als bos, deels als landbouwgrond. Ook op de Ferrariskaart uit 1777 wordt het plangebied weergegeven binnen landbouwgebied. Het voormalige bosje lijkt te zijn verdwenen. Er is echter nog geen sprake van bebouwing op het terrein. Deze situatie blijft behouden doorheen de 19^{de} eeuw en ook op de topografische kaart van 1910 ontbreekt nog elk spoor van bebouwing. Een deel van de huidige bebouwing kan voor het eerst worden opgemerkt op de orthofoto van 1971. In deze periode zijn verschillende bijgebouwen aanwezig op het achtererf van de woning langs de Heirweg. Deze bebouwing lijkt tegen 1979-1990 zijn huidige vorm aan te nemen. Sinds deze periode lijkt het plangebied geen grootschalige wijzigingen meer te hebben ondergaan. Afgaande op de cartografische en luchtfotografische bronnen kan gesteld worden dat de bebouwing vermoedelijk pas in de tweede helft van de 20^{ste} eeuw tot stand kwam. De aanwezige bijgebouwen zijn vermoedelijk niet voorzien van diepe funderingen, waardoor de verstoring die deze gebouwen mogelijk hebben meegebracht beperkt lijkt te zijn. Daarnaast bleven enkele delen steeds onbebouwd waardoor archeologische sporen een gunstige bewaring kunnen kennen.

Olsene is gelegen in de Vlaamse Zandstreek, binnen het Leie-Schelde Interfluvium, en kent een matig golvend reliëf met depressies van ca. +6m TAW ter hoogte van de (oude) Leie en hoogtes van ca. +15m TAW op de stuifzandruggen in het westen. Algemeen is sprake van een hellend reliëf dat stijgt van noordwest naar zuidoost. Enkele beekvalleien die uitmonden in de (oude) Leie doorsnijden de hoger gelegen gronden. Een van deze beken situeert zich op ca. 250m ten noordwesten van het plangebied. Het plangebied zelf situeert zich op de ietwat hoger gelegen gronden net ten oosten van de Leievallei

en kent een licht hellend microreliëf. Het laagste punt bevindt zich in het noordoosten van het terrein (ca. +10,5m TAW). Naar het zuidwesten toe neemt de hoogte toe tot maximaal ca. +11,5m TAW. Op basis van de bodemkaart kunnen bebouwde zones, matig droge zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont en eventueel eveneens natte lemige zandbodem zonder profielontwikkeling verwacht worden binnen het plangebied.

Hoewel de gekende archeologische waarden in de omgeving van het plangebied voornamelijk het resultaat zijn van cartografische en/of historische studies, luchtfotografische prospectie en veldkartering en gravend onderzoek vooralsnog schaars is in de omgeving van het plangebied, wijzen de archeologische vaststellingen op menselijke aanwezigheid in de omgeving vanaf de metaaltijden. Daarnaast zijn ook reeds enkele Romeinse vondsten gekend en worden verschillende middeleeuwse sites, waaronder de kasteelsite op 650m ten zuidoosten van het terrein en diverse (laat-) middeleeuwse sites met walgracht, gekarteerd. Dit toont aan dat de regio al lang wordt gefrequenteerd. Er kan aan het terrein dan ook een gemiddelde archeologische verwachting worden toegekend voor sites met grondsporen. De ligging van het plangebied, op de ietwat hoger gelegen gronden net buiten de vallei van de oude Leie, zou eveneens interessant geweest kunnen zijn voor menselijke aanwezigheid in de steentijden.

In eerste instantie zal de bestaande bebouwing worden gesloopt en wordt het plangebied bouwrijp gemaakt. Vervolgens zal het terrein verkaveld worden in 10 bouwloten met open en halfopen bebouwingen, waarvan één gesitueerd langsheen de bestaande Heirweg. De overige loten worden toegankelijk gemaakt via een nieuw aan te leggen, doodlopende wegnis, gesitueerd langsheen de noordelijke zijde van het plangebied. De grondoppervlakte van de nieuwe bouwloten schommelt tussen 393,2m² en 785,1m². De toekomstige woningen worden omgeven door private tuinzones. Daarnaast wordt rondom de nieuwe wegnis nieuwe groenaanplanting voorzien. Ten noorden van de wegnis wordt verder een infiltratievoorziening uitgegraven. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied: de sloop van de huidige gebouwen en verhardingen, het bouwrijp maken van het terrein, de bodemingrepen voor de aanleg van de wegnis, de aanleg van nutsleidingen en -voorzieningen, het uitgraven van de infiltratievoorziening, de funderingswerken, het optrekken van de gebouwen, de aanleg van tuinen en groenzones, enz. Ook het werfverkeer zal invloed hebben op de ondergrond.

Het plangebied kent een gemiddelde archeologische verwachting voor steentijd artefactensites en archeologische sites met grondsporen. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken kunnen een impact hebben op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van de omgeving, waarover archeologisch nog maar weinig gekend is. Er dient dus verder vooronderzoek plaats te vinden, in uitgesteld traject, na de sloop van de huidige bebouwing.

Het verder vooronderzoek bestaat uit een landschappelijk bodemonderzoek, eventueel gevolgd door een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek en/of een proefputtenonderzoek in functie van steentijd artefactensites, en uit een proefsleuvenonderzoek. De modaliteiten van dit verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

5. Bibliografie

- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *D'Hoyestraat*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/32888>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *De Zwiekezwai*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/31564>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Domein Kasteel van Olsene*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/38434>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Dries (ZUL-DRI-09)*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/150264>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Groeneweg 1*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/31576>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Kasteel Ter Wallen*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/31563>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Kasteelke*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/40060>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Kerkemeerselken circulaire structuur 624*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/154752>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Kerkstraat 1*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/31577>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Machelenstraat 1*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/32887>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Olieberg*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/40095>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Olsene*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14235>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Pontepuutstraat 1*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/31576>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Rotsstraat 1*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/31573>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Slooverweg*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/40067>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Sloverlos Circulaire structuur 528*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/31572>.
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://www.dov.vlaanderen.be/>
- <https://www.google.com/maps/>

- Vanholme N., 2009. *Archeologisch Vooronderzoek Zulte Dries. 10/08/09 – 21/08/09*, Oudenaarde: Ename Expertisecentrum voor Erfgoedontsluiting vzw.
- Wikipedia 2020, *Olsene*, geraadpleegd op 9 maart 2021 op <https://nl.wikipedia.org/wiki/Olsene>.

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2020 (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Beeld vanuit het oosten in de Heirweg op het plangebied (bron: https://www.google.com/maps/). De woning behoort niet tot het plangebied, de stal en loods wel. .	8
Figuur 3 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).....	9
Figuur 4 Geplande werken geprojecteerd op het kadasterplan (bron: geopunt.be en initiatiefnemer).	10
Figuur 5 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).....	12
Figuur 6 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	12
Figuur 7 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	13
Figuur 8 Zicht op de bodemgebruikskaat met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be). ..	13
Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).	14
Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).	15
Figuur 11 Zicht op het plangebied op de potentiële bodemerosiekaart, geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).	15
Figuur 12 Zicht op de bodemkaart met aanduiding van het plangebied (bron: DOV).	16
Figuur 13 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).....	17
Figuur 14 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).....	18
Figuur 15 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (type 6) (bron: geopunt.be).	18
Figuur 16 Uitsnede uit de Villaretkaart met aanduiding van het plangebied (geopunt.be).	20
Figuur 17 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	21
Figuur 18 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).	21
Figuur 19 Uitsnede uit de Poppkaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).	22
Figuur 20 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).	22
Figuur 21 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 ter hoogte van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).	23
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 ter hoogte van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).	23
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 ter hoogte van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).	24
Figuur 24 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	24
Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).....	25
Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).....	25
Figuur 27 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be en CAI).....	28